

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΞΥΝΕΚΔΗΜΟΣ

ΞΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΥΠΟ

ΛΟΓΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

ΞΥΝΤΑ ΞΞΟΜΕΝΟΝ

Ἔτος Α΄. Φυλλάδιον ΙΒ΄. μηνὸς Ἰουνίου 1849.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

*Ἀνάλυσις τοῦ περὶ παραπρεσβείας λόγου τοῦ Δημοσθένους
ὑπὸ ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΒΑΜΒΑ καθηγητοῦ τῆς Φιλολογίας
καὶ Ῥητορικῆς ἐν τῷ τοῦ Ὁθωνος Παρεπιστημίου*

(Συνέχεια).

Βούλομαι δὲ, ἐπειδήπερ εἰς τούτους προήχθη τούτους λόγους κ. τ. λ.] Ἐνταῦθεν ἄρχονται οἱ ἀγῶνες, ἐν οἷς φαίνεται ἡ ἔξοχος καὶ ἀπαράμιλλος δεινότης τοῦ ῥήτορος. Ὁ ἡμέτερος ῥητοροδιδάσκαλος Ἀθανάσιος ὁ Πάριος, ὅστις ἔτη πολλὰ ἐνησχολήθη περὶ τὴν θεωρίαν τῆς ῥητορικῆς καὶ τὴν τοῦ Ἑρμογένους πραγματείαν ἀνεπτυξέ καὶ ἐξήγησεν ὑπὲρ πάντα ἄλλον, τολμῶ εἰπεῖν, σαφέστερα καὶ ἀκριθέστερα, αὐτός καὶ τὴν τοῦ παρόντος Δημοσθενείου ἀριστουργήματος τέχνην μετὰ κρίσεως βαθείας καὶ εὐστόχου ἀνιχνεύσας δεικνύει εὐκρινῶς καὶ μεθοδικῶς· διὸ τοῦτον ἀκολουθοῦντες εἰς τὰ κυριώτερα ὡς ἀσφαλέστερον ὕδηγόν, εἰσερχόμεθα εἰς τὴν θεωρίαν τῶν Δημοσθενείων ἀγῶνων.

Ἡ στάσις λοιπὸν τοῦ λόγου εἶναι ἀπλοῦς στοχασμὸς, ἐνθα ζητεῖται εἰ ἐδωροδόκησεν ὁ Αἰσχίνης· ὁ μὲν κατήγορος τοῦτο ζητεῖ ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἐδωροδόκησεν· ὁ δὲ κατηγορούμενος ἀρνείται· ταῦτα συνιστῶσι τὴν στάσιν· ἐν παντὶ δὲ στοχαστικῶν ζητήματι πρέπει ἀναγκαίως νὰ ὑπάρχωσι σημεῖα τινὰ, ἐξ ὧν ζητεῖ ὁ κατήγορος νὰ ἀποδείξῃ τὸ ἀμφισβητούμενον, ἢ ὑποψία τις περὶ τὸ πρόσωπον, ὡς, ἀσώτου υἱοῦ ὁ πατήρ, ὅστις ἦτο πλοῦσιος, εὐρέθη πεφονευμένος, καὶ κατηγορεῖται πατροκτονίας· ἐνταῦθα σημεῖα δὲν ὑπάρχουσιν, ἀλλ' ὑποψία ἐκ τῆς ἀσωτίας τοῦ υἱοῦ,

(Φυλ. ΙΒ΄.)

ἥτις καθιστᾷ εἰκὸς τὸ κακούργημα· εἰκότα δὲ λέγονται τὰ ὡς ἐπιτοπολὸν συμβαίνοντα κακούργηματα ἐκ τινος πάθους, οἷον μίσους, φθόνου, ζηλοτυπίας, καὶ ἄλλων τοιούτων παθῶν. Τὰ δὲ σημεῖα εἶναι καθ' ἑαυτὰ ἢ ἀθῶα, ὡς ἐάν τις εὐρεθῆ θάπτων νεοσφαγῆς σώμα· ἢ ὑπεύθυνα, ὅποια τὰ τῆς παρουσίας κατηγορίας· ταῦτα ὑπεύθυνα καὶ ἐγκλήματα ὄντα ἐπαγγέλλεται ὁ ῥήτωρ ἐν τῇ προκατασκευῇ νὰ ἀποδείξῃ, λέγων, «Ἄν μὲν τοίνυν ἐξελέγξω» καὶ δεῖξω σαφῶς Αἰσχίνην τουτονὶ καὶ μηδὲν ἀληθὲς ἀπηγγελλόμενος καὶ κεκωλυκὸτα ἐμοῦ τὸν δῆμον ἀκούσαι τάληθῃ, καὶ πάντα τάναντία τῶν συμφερόντων ὑμῖν συμβεβουλευκὸτα, καὶ μηδὲν, ὧν προσετάξατε, ἐν τῇ πρεσβείᾳ πεποιηκὸτα, καὶ ἀνηλωκὸτα τοῖς χρόνοις, ἐν οἷς πολλῶν καὶ μεγάλων πραγμάτων καιροὶ προεῖνται τῇ πόλει, καὶ πάντων τούτων δῶρα καὶ μισθοὺς εἰληφότα μετὰ Φιλοκράτους κ. τ. λ.» ἔνθα βλέπομεν ὅτι τὸ καθ' αὐτὸ ἀντικείμενον τῆς κατηγορίας, ὅτι ἐδωροδόκησεν ὁ Αἰσχίνης, τίθεται τελευταῖον, διότι πάντα τὰ ἄλλα εἰς τοῦτο ἀποβλέπουσι, τοῦτο δεικνύουσιν· ἐδωροδόκησεν ὁ Αἰσχίνης· πόθεν ἐξάγεται; ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ἀπήγγειλεν οὐδὲν ἀληθές· ἐκ τοῦ ὅτι ἐκώλυσε τὸν δῆμον ἀπὸ τοῦ νὰ ἀκούσῃ παρὰ τοῦ Δημοσθένους τὴν ἀληθειαν· ἐκ τοῦ ὅτι συνεβούλευσε πάντα τὰ ἐναντία τῶν εἰς τὴν πόλιν συμφερόντων· ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ἔπραξεν οὐδὲν τῶν προστεταγμένων εἰς αὐτὸν παρὰ τοῦ δήμου· καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἀνάλωσε τοὺς χρόνους, ἐν οἷς πολλῶν καὶ μεγάλων πραγμάτων εὐκαιρίαι διέφυγον τὴν πόλιν.

Ἐπειδὴ δὲ ἕκαστον τούτων τῶν σημείων τῆς δωροδοκίας εἶναι καθ' ἑαυτὸ ἐγκλημα, ἀπαιτεῖται ἀπόδειξις, ἥτις γίνεται στοχαστικῶς κατὰ τὰ ἐμπύπτοντα κεφάλαια τῆς στάσεως. Ἄς θεωρήσωμεν τοῦ πρώτου τὴν διαίρεσιν.

«οὐδὲν ἀληθές, Αἰσχίνη, ἀπήγγειλας πρὸς τὸν δῆμον,»

Ὁ ψεύγων, διαβάλλων τὴν κατηγορίαν, κάμνει ἀντίθεσιν παραγραφικὴν ἐκ τοῦ χρόνου, ὅτι δὲν ἔπρεπε μετὰ τρία ἔτη νὰ λέγῃ ὅτι ἀπήγγειλε ψεῦδη.

Ὁ κατηγορὸς λύει τὸ παραγραφικὸν ἐνστατικῶς, λέγων ὅτι ἐξ ἀρχῆς ἠθέλησε νὰ ἐλέγξῃ αὐτὸν ψευδόμενον, ἀλλ' ἐκώλυθη ὑπ' αὐτοῦ τούτου.

Ἔπεται εἰς τὸ παραγραφικὸν ἢ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις, ἥτις ἐνταῦθα ὑπάρχει· διότι μαρτυροῦσι πάντες οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀκούσαντες τοὺς λόγους τοῦ Αἰσχίνου, ὑπ' ὧν ὁ δῆμος ἐκώλυθη ἀπὸ τοῦ νὰ ἀκούσῃ τὸν Δημοσθένην.

Τὸ κεφάλαιον ἢ δύναμις δὲν ἔχει χώραν ἐνταῦθα· διότι οὐδέμια δύναμις ἀπαιτεῖται διὰ νὰ εἴπῃ τις τὰ ψεῦδη.

Ἡ βούλησις ὅμως ἀπαιτεῖται, καὶ ὑπάρχει ἐνταῦθα· διότι δὲν ἐδύνατο νὰ εἴπῃ ὁ Αἰσχίνης ὅτι εἶπεν ἄκων, ὅσα εἶπε.

Τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους εἶναι αὐτὰ τὰ ἀπηγγελλόμενα ψευδῶς, ὅτι οἱ Φωκεῖς θέλουν σωθῆ, οἱ δὲ Θηβαῖοι ἀπωλεσθῆ, καὶ ἔγεινε τούναντιον.

Εἰς τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἔπεται τὸ ἀντιληπτικόν· ἐξῆν μοι, λέγει ὁ Αἰσχίνης, νὰ εἴπω πρὸς τὸν δῆμον, ὅ,τι ἤκουσα.

Εἰς τὸ ἀντιληπτικόν ἀντιτάσσεται ἡ μετάληψις κατὰ ἀντιπαραστάσιν, ἐξῆν σοι νὰ εἴπῃς πρὸς τὸν δῆμον ὅ,τι ἤκουσας, ἀλλ' οὐχὶ ἐπὶ χρήμασι.

Μετάθεσις αἰτίας, ἢ μεταστατικόν. Ὁ Φίλιππος μὲ ἠπάτησε.

Λύσις τοῦ μεταστατικοῦ, ἥτις ἐνταῦθα εἶναι διττῆ· ἁ. ἐκ τῶν λόγων τοῦ Αἰσχίνου, δὲν σὲ ἠπάτησεν ὁ Φίλιππος, διότι εἶπες, ὅτι ἔπεισας τὸν Φίλιππον· β'. ἐκ τῶν παρειμένων, Ἄν σὲ ἠπάτησεν, ἔπρεπε νὰ μισῆς αὐτόν· σὺ δὲ τούναντιον ἐφάνης· τοιαύτη τις εἶναι ἡ διαίρεσις τοῦ πρώτου ἐγκληματικοῦ σημείου, τῆς ψευδοῦς ἀπαγγελίας.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον δύναται νὰ διαιρεθῆ καὶ ἕκαστον τῶν ἄλλων ἐγκλημάτων. Ὁ Δημοσθένης ὅμως δὲν ἀκολουθεῖ τὴν τάξιν ταύτην εἰς τὰς ἀποδείξεις, ἀλλ' εἰδὼς ὅτι τὸ περὶ τῶν χρόνων, τὸ ὅποion ἐν τῇ προκατασκευῇ ἔταξε τελευταῖον τῶν ἐγκλημάτων, εἶναι φύσει πρότερον καὶ ἔνεκεν τούτου ἐσκευωρήθησαν τὰ ἄλλα, ἢ ψευδῆς, λέγω, ἀπαγγελία, τὸ κώλυμα τοῦ δήμου ἀπὸ τοῦ νὰ ἀκούσῃ τὸν Δημοσθένην ἐξελέγχοντα τὰ ψεῦδη, καὶ ἡ παράθεσις τῶν προστεταγμένων, ἀρχεται τῶν ἀποδείξεων ἀπὸ τούτου.

Εἶπομεν ὅτι ὁ Φίλιππος, ἐπανελθὼν ἐκ τῆς Θράκης εἰς τὴν Μακεδονίαν ὅπου περιέμενον αὐτὸν οἱ πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων διὰ νὰ λάβωσι τοὺς ὄρκους, ἀνέβαλε τὸν καιρὸν ἐωσοῦ ἡτοίμασε τὴν ἐπὶ τοὺς Φωκεῖς στρατείαν, καὶ καθ' ὁδὸν ἔδωκεν αὐτοῦς· ὅθεν ἅμα ἐφθασαν εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ πρέσβεις· ἤκουσθη καὶ ἡ τοῦ Φιλίππου πάροδος εἰς τὰς Θερμοπύλας· τὸ ὅποion ἐνέβαλε μέγαν φόβον εἰς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ὠργίζοντο διὰ τὴν βραδύτητα τῶν πρέσβεων· ὁ Δημοσθένης συμπροσβευτῆς ὢν, ἀπ' ἀρχῆς δὲ τῆς ἐπὶ τοὺς ὄρκους πρεσβείας ἐναντίος τῶν συμπρέσβεων, διὰ νὰ ἀσφαλίσῃ ἑαυτὸν κατηγόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ βουλῇ, καὶ συνεβούλευσεν αὐτὴν νὰ προλάβωσι καὶ νὰ βοηθήσωσι τοὺς Φωκεῖς· καὶ ὅτε συνῆλθεν ὁ δῆμος τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν, ἀναστὰς ὁ Αἰσχίνης ἐνε-

θάρρυνε τὸν δῆμον, ἔπεισεν αὐτὸν, διέλυσε πᾶσαν ὑπόψιν περὶ τοῦ Φιλίππου, καὶ οὕτως ἔδωκεν εἰς αὐτὸν καιρὸν, ὡς λέγει ὁ Δημοσθένης, νὰ κυριεύσῃ καὶ νὰ καταστρέψῃ τὴν Φωκίδα· διὰ τοῦτο ὁ ῥήτωρ συμπλέκει τὴν τῶν Φωκίων ἀπώλειαν μὲ τοὺς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ λόγους τοῦ Αἰσχίνου, καὶ κατασκευάζει ἀμφοτέρωθεν δι' ἀλλήλων, ἀποδεικνύων τὴν ἀπώλειαν τῶν Φωκίων ὅτι προήλθεν ἐκ τῆς ψευδοῦς ἀπαγγελίας αὐτοῦ, καὶ πάλιν ἐκ τῆς ἀπωλείας τῶν Φωκίων ὅτι ἦσαν ψευδῆ πάντα ὅσα ἀπήγγειλεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Οὕτω συνειθίζει πολλάκις ὁ δεινότερος ῥήτωρ νὰ λαμβάνῃ εἰς κατασκευὴν ἄλλων ὡς ὁμολογούμενα τὰ χρήζοντα ἀποδείξεως, καὶ ἔπειτα νὰ κατασκευάζῃ καὶ ἐκεῖνα. Ἐπειδὴ εἰς τὰς ἀποδείξεις τῆς τῶν Φωκίων ἀπωλείας ἐμπίπτει ὡς παραγραφικὸν τὸ ἄδύνατον, ὅτι δηλαδὴ ὁ Αἰσχίνης δὲν ἔδυνατο νὰ κάμῃ διὰ τὴν πόλιν οὕτω μέγα κακὸν, λύει τὴν ἀντίθεσιν ταύτην ὁ ῥήτωρ ἐνστατικῶς λέγων ὅτι πρεσβευτὴς ὢν τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως ἠδύνατο· καὶ κατασκευάζει τοῦτο ἐκ τοῦ ἀξιωματοῦ τῆς πόλεως καὶ τῆς παρὰ τῶν ἄλλων ὑπολήψεως· «Ὁ γὰρ, εἰ φαύλοις ὑμεῖς » χρῆσθ' εἰς τὰ κοινὰ πολλάκις ἀνθρώποις, καὶ τὰ πράγματα » ἔστι φαῦλα, ὧν ἡ πόλις ἀξιούται παρὰ τοῖς ἄλλοις· » καὶ κάμνει ἐργασίαν τοῦ ἐπιχειρήματος· ἐκ τοῦ ἐλάττωτος· «εἰ καὶ ὄν » τινῶν ὑμεῖς εἰς ταύτην τὴν τάξιν κατεστήσατε, καὶ τῶν συμ- » βάντων καιρῶν ἐποιήσατε κύριον, εἶθ' οὕτως, εἴπερ, ὡς περ οὐ- » τος, ἤβουλοκθη, μισθώσας ἑαυτὸν τοῖς ἐχθροῖς, ἐξάπατᾶν ὑμᾶς » καὶ φανακίζειν, τῶν ἴσων ἂν αἴτιος ἦν κακῶν, ὅσων περ καὶ » οὗτος. » Λύσας τὴν ἀντίθεσιν ἐνστατικῶς ἐπάγει καὶ ἀντιπαράστασιν, λέγων, ὅτι καὶ ἂν ὁ Αἰσχίνης ἰδίᾳ δυνάμει δὲν ἀπώλεσε τοὺς Φωκίους, συνήργησεν ὅμως, πρεσβευτὴς ὢν· «εἶτα καὶ εἰ Φωκίας ἀπώλεκε μὲν, οἶμαι, Φιλίππος, συνηγωνίσαντο δὲ οὗτοι, » τοῦτο δὴ δεῖ σκοπεῖν, καὶ ὅρᾶν, εἰ κ. τ. λ.»

Δὸς δέ μοι τὸ προβούλευμα κ. τ. λ.] Διὰ τοῦ προβουλεύματος τούτου καὶ τῆς μαρτυρίας τοῦ γράψαντος λύει τὸ ἐκ τοῦ χρόνου παραγραφικόν, δεικνύων ὅτι δὲν ἐσιώπησε· διότι τοὺς λόγους αὐτοῦ ἀκούσασα ἡ βουλὴ καὶ πεισθεῖσα ἔγραψεν αὐτό· ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ προβουλεύματι τούτῳ δὲν ἐγένετο οὔτε ἔπαινος τῶν πρεσβειῶν οὔτε πρόσκλησις εἰς τὸ πρωταεῖον, καὶ ἐν τῇ ἀτιμίᾳ ταύτῃ ἐφάνετο ὅτι περιλαμβάνετο καὶ αὐτός, λύει τὸ ἀντιπίπτον διλημματικῶς· «εἰ μὲν τοῖνον ταῦτά πάντες ἐπρε- » σβεύομεν, δικαίως οὐδένα ἐπήνεσεν ἡ βουλὴ· δεῖν γὰρ ὡς ἀλη- » θῶς τὰ πεπραγμένα πᾶσιν· εἰ δ' οἱ μὲν τὰ δίκαια ἔπραττον » ἡμῶν, οἱ δὲ τάναντία, διὰ τοὺς πεπονηρευμένους, ὡς ἔοικε, τοῖς

» ἐπεικέσει συμβεβηκὸς ἂν εἴη ταύτης τῆς ἀτιμίας μετεσχηκέναι. » Δυοῖν θάτερον· ἢ πάντες παρεπρεσβεύσαμεν, καὶ διὰ τοῦτο δικαίως ἡ βουλὴ οὐδένα ἐπήνεσεν· ἢ τινὲς μὲν ἐπρεσβεύσαν καλῶς, τινὲς δὲ κακῶς, καὶ διὰ τούτου, συμμετέσχον τῆς ἀτιμίας οἱ καλῶς πρεσβεύσαντες· πῶς λοιπὸν θέλετε γνωρίσει τίς ὁ κακῶς πρεσβεύσας; Οὕτω παραστήσας ὁ ῥήτωρ τὸ ζήτημα, κάμνει τὴν διάγνωσιν συλλογιζόμενος ἐκ τῶν ἠθικῶς παρεπομένων εἰς ἐκάτερον· «δῆλον γὰρ ὅτι, τῷ μὲν ἡδίκηκότε κ. τ. λ. μέχρι τοῦ, τούτων δ' οὐδεὶς ἐμοῦ. »

Ὅτι λοιπὸν ὁ Αἰσχίνης ἀπώλεσε τοὺς Φωκίους, δείκνυται,

α. ἐκ τοῦ ὅτι ἐβράδυνε νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ νὰ ἀναγγείλῃ τὴν ἐκστράτευσιν τοῦ Φιλίππου, διὰ νὰ ἔχῃ καιρὸν ὁ δῆμος νὰ βουλεύθῃ καὶ νὰ κάμῃ τὰ δεόντα ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν Φωκίων. Οὕτως ἔλαθε τὴν πρώτην χώραν ἐν ταῖς ἀποδείξεσι τὸ τρίτον ὄν ἐν τῇ προκατασκευῇ, καὶ ἀνηλωκότα τοὺς χρόνους, ἐν οἷς πολλῶν καὶ μεγάλων πραγμάτων καιροὶ προεῖνται τῇ πόλει.

β. ἐκ τοῦ ὅτι, ἐνῷ ὁ δῆμος ἦτο ἐκπεπληγμένος διὰ τὴν ἀπροσδόκητον τοῦ Φιλίππου παρουσίαν ἐν Θερμοπύλαις καὶ ὀργισμένος κατὰ τῶν πρεσβειῶν, διότι δὲν προήγγειλαν τὴν ἐκστράτευσιν αὐτοῦ, ἀναστάς οὗτος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐδημηγόρει τὰ πολλὰ καὶ μέγала ἐκεῖνα ἀγαθὰ, δι' ὧν οὐ μόνον κατεπραύθη, ἀλλ' οὐδὲ ἤθελε νὰ ἀκούῃ ἄλλο τι, ὡς εἶπεν ἐν τῇ δικήσῃ ὁ ῥήτωρ.

γ. ἐκ τοῦ ὅτι κατὰ τὰς ὑποσχέσεις τούτου ἔγραψεν ὁ Φιλοκράτης ψήφισμα νὰ παραδώσωσιν οἱ Φωκίαις τὸ ἱερόν εἰς τοὺς Θετταλοὺς καὶ Θεβαίους, εἰ δὲ μὴ, ὅτι θέλουσιν ἐκστρατεύει κατ' αὐτῶν.

Ταῦτα τὰ τρία ἐγκλήματα κρίνονται αἴτια τῆς τῶν Φωκίων ἀπωλείας· διότι, ἂν αὐτὸς προαναγγέλλων τὴν τοῦ Φιλίππου στρατείαν ἠδύνατο νὰ σώσῃ τοὺς Φωκίους, μὴ ποιήσας τοῦτο, αἴτιος τῆς ἀπωλείας αὐτῶν ἔγενε.

Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ παρουσίᾳ τοῦ Φιλίππου, ἐὰν ὁ δῆμος ἠδύνατο εἶτι νὰ πράξῃ τι εἰς ἐσθήθειαν τῶν Φωκίων, ὁ δὲ Αἰσχίνης διὰ τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων ἀγαθῶν, τὰ ὅποια ὑπισχενέτο καὶ διεβεβαίω, κατέστησε τὴν πόλιν ἀμέριμον, καὶ οὕτως ἀπώλοντο οἱ Φωκίαις, αὐτὸς ἄρα εἶναι ὁ αἴτιος τῆς ἀπωλείας αὐτῶν.

Καὶ ἂν κατὰ τὴν δημηγορίαν τοῦ Αἰσχίνου ἔγραψεν ὁ Φιλοκράτης τὸ ψήφισμα νὰ παραδοῦσιν οἱ Φωκίαις, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔκαμαν οὐδεμίαν ἀντίστασιν, αὐτοὶ ἄρα παρέδωκαν τοὺς Φωκίαις εἰς τὸν Φίλιππον καὶ εἰς τοὺς Θεβαίους.

Εἰς τὰ τρία ταῦτα ἐγκλήματα, ἐξ ὧν ἀποδεικνύεται ἡ δωρο-

δοκία, και δι' α' οι Φωκείς ἀπόλωντο, προσθέτει και δύο άλλα, τὸ ἐκ τῶν χρόνων, καθ' οὓς ἕκαστον τούτων ἐπράχθη, και τὸ ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ὁ Φίλιππος ἐγενεῖ κύριος τῶν πόλεων. Ἄς ἴδωμεν τώρα και ἐν αὐτῷ τῷ ῥήτορι τὰς ἐργασίας τούτων και κατασκευάς.

Ἡ μὲν τοίνυν βουλή ταῦτα προβουλεύκει· κ. τ. λ.] Μετὰ τὸ παραγραφικὸν και τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ προβουλεύματος και τῆς μαρτυρίας τοῦ γράψαντος κάμνει τὴν ἐπανάληψιν ταύτην, διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ τρόπου, ἧτις ἀρχεται ἀπὸ τοῦ, ἦν γὰρ τοῦτο πρῶτον ἀπάντων τῶν ἀδικημάτων, τὸ τὸν Φίλιππον ἐπιστῆσαι τοῖς πράγμασι τούτοις. Λέγει δὲ αὐτὸ πρῶτον ὡς πρὸς τὰ μετ' αὐτὸ, διότι ἦσαν ἄλλα πεπραγμένα πρὸ τούτου, ἦγουν, ὡς πρὸς τὴν ψευδῆ ἀπαγγελίαν, ὡς πρὸς τὸ πείσαι τὸν δῆμον νὰ μὴ φοβῆται διὰ τὴν τοῦ Φιλίππου παρουσίαν, ὡς πρὸς τὸ γράψαι ψήφισμα νὰ παραδώσῃ τὰς πόλεις οἱ Φωκεῖς ἀνευ μηδεμιᾶς ἀντιστάσεως, και ἄλλα ἴσως τοιαῦτα. Τοῦτο λοιπὸν τὸ ἐπιστῆσαι τοῖς πράγμασιν, ἦγουν, τοῖς τῶν συμμάχων τόποις, τὸν Φίλιππον, εἶναι ἐπιχείρημα ἐκ τοῦ προσώπου, τουτέστιν ἐκ τῶν πεπραγμένων ὑπὸ τῶν πρέσβειων.

Ἀναστὰς δὲ οὗτος ἐδημηγόρει ταῦθ' ἃ διεξῆλθον ἄρτι πρὸς ὑμᾶς ἐγὼ, κ. τ. λ.] Ἐν τούτοις περιέχονται και αἱ ψευδολογίαι τοῦ Αἰσχίνου και τὸ πείσαι τὸν δῆμον, τὰ ὅποια ἐγενεον μετὰ τὸ βραδύναι, ὅθεν εἶναι φύσει δεύτερον αὐτοῦ· εἶναι λοιπὸν και τοῦτο ἐπιχείρημα ἐκ τοῦ προσώπου, ἦγουν ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Αἰσχίνου λεχθέντων.

Και μετὰ ταῦτ' ἀνεγινώσκετο ἡ ἐπιστολὴ ἡ παρὰ τοῦ Φιλίππου, κ. τ. λ.] Μετὰ τοὺς λόγους τοῦ Αἰσχίνου ἀνεγνώσθη ἡ ἐπιστολὴ, τὴν ὅποιαν ἔφερον οἱ πρέσβεις πρὸς τὸν δῆμον, και δι' αὐτῆς ἐδικαιολογοῦντο περὶ τῆς βραδύτητος, διότι ἔγραφον ὅτι αὐτὸς ἐκράτησεν αὐτοὺς διὰ νὰ συνδιαλλάξῃ τοὺς Ἄλεις πρὸς τοὺς Φαρσαλίους· τὸ ἀληθὲς ὅμως αἴτιον ἦτο, καθὼς ἀνεκάλυψεν ὁ Δημοσθένης, διὰ νὰ μὴ ἀπαγγείλῃ πρὸς τὸν δῆμον τὴν ἐτοιμαζομένην ἐκστράτειον αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς Φωκεῖς· ἐάν τῶνόντι δὲν ἦτο σκοπὸς προδοσίας, αὐτοὶ ὡς πρέσβεις ὄφειλον νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν, ἢ τοῦλάχιστον νὰ γράψωσιν εὐθὺς πρὸς τὴν πόλιν τὰ γινόμενα· τὸ μεταστατικὸν λοιπὸν ἐπιχείρημα αὐτῶν, ὅτι ὁ Φίλιππος ἐκράτησεν αὐτοὺς, ἦτο παντάπασιν ἀνίσχυρον· ἐξ αὐτῆς μάλιστα τῆς ἐπιστολῆς δεικνύει ὁ Δημοσθένης τὸν Αἰσχίνην συναγωνιστὴν τοῦ Φιλίππου· διότι πόθεν ἢ τοσαύτη πρόνοια και προστασία, ὥστε τὰ ἀμαρτήματα

τῶν πρέσβειων νὰ ἀναδέχεται εἰς ἑαυτὸν, και νὰ ὑπεραπολογῆται ὑπὲρ ἐκείνων; ἦσαν λοιπὸν μισθῶτοι αὐτοῦ, και συνέπρατον δεδιωροδοκημένοι· ταῦτα εἶναι ἐπιχείρημα τῆς βραδύτητος ἐκ τῶν πεπραγμένων, ἦγουν, ἐκ τῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ γεγραμμένων· εἶναι δὲ και ἄλλο ἐκ τῶν παρεμμένων· « ὑπὲρ δὲ Φωκῶν, ἡ Θεσπιῶν ἢ ὧν οὗτος ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' οὐδὲ μικρόν· » Ἐνταῦθα ἐξετάζει και τὸν σκοπὸν τοῦ Φιλίππου, τὸ ὅποιον βραδύναι τὸ ἀδίκημα τῶν προδοτῶν. Εἰς ὅσα ἤθελε νὰ ἀπατήσῃ τοὺς Ἀθηναίους, μετεχειρίσθη εἰς τοῦτο τοὺς πρέσβεις ὡς ἀσφαλέστερον μέσον ἐπιτυχίας, και ἅμα διὰ νὰ προσταθῇ ἑαυτὸν ἀπὸ πάσης μέμφεως· τῆς δὲ βραδύτητος και τῶν ἄλλων ἀδικημάτων τῶν πρέσβειων, διὰ τὰ ὅποια δὲν ἠδύναντο οἱ Ἀθηναῖοι νὰ ἀπαιτήσωσιν εὐθύνας παρὰ τοῦ Φιλίππου, τούτων τὴν αἰτίαν ἀναδέχεται εἰς ἑαυτὸν.

Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς ἐπιστολῆς, ὡς καλὴ και φιλόφρωνος. κ. τ. λ.] Εἰρωνεῖα ταῦτα· α'. διότι περὶ Φωκῶν, ἡ Θεβαίων, οὐδὲν ἐπαγγέλλεται· β'. οἱ Ἄλεις, ἀντὶ διαλλαγῆς πρὸς τοὺς Φαρσαλίους, κατερημώθησαν· γ'. περὶ τῶν αἰχμαλώτων Ἀθηναίων, οὐδὲ ἐνεθυμήθη ὁ συλλογιζόμενος ποῖαν χάριν νὰ κάμῃ πρὸς αὐτούς· δ' τὸ μέγιστον πάντων, λέγει ὅτι οὐδὲ ἤξευρε τί καλὸν νὰ κάμῃ εἰς τὴν πόλιν, ὅστις πρὸ τῆς εἰρήνης ἔλεγεν, ὅτι, ἂν γείνη, θέλει κάμει εἰς τὴν πόλιν πολλὰς και μεγάλας εὐεργεσίας· ἐξ ἀπάντων λοιπὸν τούτων ὁ Αἰσχίνης καταδικάζεται ψεύστης, διότι πάντα τὰ ἐναντία ἐδημηγόρησεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.

Ταῦτα τοίνυν, και πολλὰ ἕτερα, ἐνῆν παραχρῆμα τότ' εὐθὺς ἐξελέγχειν, κ. τ. λ.] Πάλιν ἐπανέρχεται εἰς τὸ ἐκ τοῦ χρόνου παραγραφικόν, και λύει αὐτὸ μεταστατικῶς, λέγων ὅτι αὐτοὶ, πεισθέντες εἰς τοὺς λόγους τοῦ Αἰσχίνου, δὲν ἤθελον νὰ ἀκούσωσιν αὐτὸν ἐξελέγχοντα τὸ ψεῦδος. Λύει και τὸ τοῦ Αἰσχίνου μεταστατικόν, ὅτι τάχα οἱ Θεβαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ὁ Φίλιππος τὰς μὲν Θεσπιὰς και Πλαταιὰς θέλει ἀνεγείρει, αὐτοὺς δὲ θέλει τιμωρήσει, ἐφυλάγησαν· και λύει τοῦτο διλημματικῶς· εἰ μὲν γὰρ ἐνταῦθ' ἦν ἤδη τὰ πράγματα κ. τ. λ. μέχρι τοῦ οὗχ οὗτος; Και μετὰ τὴν λύσιν τῆς ἀντιθέσεως συμπεραίνει ἀποφαντικῶς και μετὰ δριμύτητος, « Ἄλλ' οὐτ' ἡμελλοῦ, οὐτ' ἠβουλήθη ταῦτ' », « οὐτ' ἠέλιπεν οὗτος ὥστε τοῦ γε ἐκλελεληκέναι μηδ' αἰτίαν » ἐχέτω· ἀλλὰ φερακισθῆναι κ. τ. λ.

Ἀκούων τοίνυν ἐγὼ τοιαῦτα και τηλικαῦτα ἐπαγγελλομένου τούτου τότε, και ἀκριβῶς εἰδὼς ὅτι ψεύδεται, κ. τ. λ.] Ἐπανέρ-

χεται πάλιν εἰς τὴν λύσιν τοῦ ἐκ τοῦ χρόνου παραγραφικοῦ, καὶ ἐνδιατρίβει ἐνταῦθα πλατύτερον καὶ περιστατικώτερον, παρὰ ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ κεφαλαίου, τοῦ ὅτι ὁ Αἰσχίνης οὐδὲν ἀληθὲς ἀπήγγειλεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· διότι ἐκεῖ παρενόησε τὸ μεταστατικὸν τοῦ Αἰσχίνου, τὸ ὁποῖον διὰ τὴν λύσιν, ἐζήτησε νὰ ἀναγνωσθῇ ἢ τοῦ Φιλίππου ἐπιστολῇ, ἀποδεικνύων καὶ ἐκ ταύτης ψευδόμενον τὸν Αἰσχίνην, διότι ὁ Φίλιππος ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτοῦ δὲν ἐπηγγέλλετο οὐδὲν τῶν ὅσα ἔλεγεν ὁ Αἰσχίνης περὶ Φωκείων καὶ Θηβαίων, ἐνθα ἔγεινε χρεῖα νὰ λύσῃ καὶ ἄλλο μεταστατικὸν τοῦ Αἰσχίνου, ὅτι δὴθεν οἱ Θηβαῖοι ἀκούσαντες τί ἔμελλε νὰ κάμῃ ὁ Φίλιππος, ἐφυλάχθησαν· ταῦτα διέκοψαν τὴν ἐργασίαν τῆς λύσεως τοῦ παραγραφικοῦ, τὴν ὁποίαν ἤδη ἀναλαμβάνει, ἀφοῦ ἔλυσε ἐκεῖνα τὰ παρεμπροσθέντα χρώματα, εἴτε δικαιολογήματα τοῦ Αἰσχίνου.

Ἐκ τούτων οὖν τεκμαιρόμενος, ἀναστάς καὶ παρελθὼν, ἐπειρώμην μὲν ἀντιλέγειν κ. τ. λ.] Κατασκευάζει τὴν ψευδολογίαν τοῦ Αἰσχίνου, ἣτις εἶναι τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους τῆς δωροδοκίας, καὶ ἐκ τούτων, α. ἐκ τῶν πεπραγμένων, ὅτι δὲν περιελήφθησαν οἱ Φωκεῖς ἐν ταῖς σπονδαῖς· β'. ἐκ τῶν παρεμμένων, ὅτι οἱ παρὰ τοῦ Φιλίππου πρέσβεις δὲν εἶπον οὐδὲν τοιούτων· « πρῶτον μὲν, ἐκ τοῦ, ὅτι τοὺς ὄρκους ἤμελλε Φίλιππος ὀμνύναε » τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης, ἐκσπόνδους ἀποφανθῆναι τοὺς Φωκεῖς » ὑπὸ τούτων, ὁ σιωπᾶν καὶ ἐάνεικός ἦν, εἴπερ ἤμελλον σώζεσθαι, » ἔπειτα ἐκ τοῦ μῆτε τοὺς παρὰ Φιλίππου πρέσβεις ταῦτα λέγειν, μῆτε τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Φιλίππου, ἀλλὰ τούτον. »

Ὡς δ' ἀκούειν οὐκ ἠθέλετε, κ.τ.λ. μέχρι τοῦ, καὶ ὑμεῖς ἐγγέλατε.] Διὰ τούτων πρῶτον κατασκευάζει τὴν λύσιν τοῦ παραγραφικοῦ, ἀν' ἡξέυρες ὅτι ψεύδεται, διὰ τί εἰσιώπαις καὶ κάμνει μετὰ στασιν τῆς αἰτίας τῆς σιωπῆς εἰς τὸν δῆμον μὴ θελήσαντα νὰ ἀκούσῃ· δεύτερον ἀσφαλίξει ἑαυτὸν, λέγων ὅτι ἕκτοτε διεμαρτυρήθη ὅτι εἶναι ἀμέτοχος, εἴτε τιμὴ γένηται εἰς αὐτοὺς παρὰ τοῦ δήμου εἴτε ὀργή· τρίτον ἐρεθίζει τὸν δῆμον κατ' αὐτῶν ὑβριστικῶς φερομένων· καὶ τέταρτον, ἐπιπλήττει τὸν δῆμον, ὅτι ἐν τοιούτοις κινδύνοις ἐγγέλα ἀκούων τὰ σκώμματα.

Ἑρμηνεία.

Παραλείποντες τὰ τῆς ἐρμηνείας, χάριν συντομίας, ὡς εὐδιάκριτα ἐξ ὧν παρετηρήσαμεν ἐν ταῖς προλαβοῖσι, τοῦτο μόνον σημειοῦμεν ἐνταῦθα, ὅτι ὁ ῥήτωρ θέλων νὰ κάμῃ τὴν τελευταίαν

ταύτην λύσιν τοῦ παραγραφικοῦ περιεργότερον, μετεχειρίσθη καὶ διάλογον καὶ ἠθοποιίαν, δίδων οὕτω μεγάλην πιθανότητα εἰς τὸν λόγον. « Ἐκ τούτων οὖν τεκμαιρόμενος, ἀναστάς καὶ παρελθὼν, ἐπειρώμην μὲν ἀντιλέγειν· ὡς δ' ἀκούειν οὐκ ἠθέλετε, » ἡσχίαν ἔσχον, τοσοῦτον μόνον διαμαρτυράμενος (καὶ πρὸς » Διὸς καὶ θεῶν ἀναμνησθεσθε), ὅτι ταῦτα οὔτε οἶδα, οὔτε » κοινῶν· προσέθηκα δέ, ὡς οὐδὲ προσδοκῶ κ.τ.λ. μέχρι τοῦ, » καὶ ὑμεῖς ἐγγέλατε. »

Σκέψασθε δὴ τὸ ψήφισμα, ὃ δίδωσι γράψας μετὰ ταῦτα ὁ Φιλοκράτης· κ.τ.λ.] Τοῦτο εἶναι τρίτον ἐπιχείρημα, δι' οὗ δείκνυται ὅτι συνέπραξεν εἰς τὴν τῶν Φωκείων ἀπώλειαν. Φαίνονται δὲ ἐν τῷ ψήφισματι τούτῳ τρία ἄτοπα, πρῶτον ὅτι λέγει νὰ ᾖναι εἰρήνη καὶ συμμαχία οὐ μόνον πρὸς τὸν Φίλιππον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἐγγόνους αὐτοῦ· δεύτερον, νὰ ἐπαινώσῃ τὸν Φίλιππον, διότι ἐπαγγέλλεται ὅτι θέλει κάμει τὰ δίκαια· τρίτον, νὰ παραδώσῃ οἱ Φωκεῖς τὸ ἱερόν εἰς τοὺς Ἀμφικτύονας, εἰδὲ μὴ, ὅτι θέλουσι στρατεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι.

Ἄλλ' οὐδὲν ἐκεῖνός γε ἐπηγγέλλετο κ.τ.λ.] Διὰ τὴν μὴ λάβῃ ὁ Αἰσχίνης μαρτυρίαν ἐκ τοῦ ψηφίσματος, ὅτι ὁ Φίλιππος ὑπεσχέθη ὅτι θέλει κάμει τὰ δίκαια, λέγει, ἀλλ' οὐδὲν ἐκεῖνός γε ἐπηγγέλλετο, καὶ οὐκ ἀπλῶς οὐδὲν ἐπηγγέλλετο, ἀλλὰ καὶ λέγει, ὅτι δὲν ἡξέυρες τί ποιῶν ἠθελε κάμει χάριν εἰς αὐτοὺς· ἀλλ' οὗτος ἦν ὁ λέγων ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὑπισχυόμενος· ἐψεύδετο λοιπὸν ὑπὲρ αὐτοῦ πρὸς τὴν πόλιν.

Πρὸς δὲ τοὺς παρὰ τούτου λόγους ὀρηκτότας λαβῶν, κ.τ.λ.] Ἠδύνατο ὁ Αἰσχίνης νὰ εἴπῃ ὅτι οἱ Φωκεῖς ἀπώλοντο οὐ δι' ἐμέ, ἀλλὰ διὰ τὸ ψήφισμα τοῦ Φιλοκράτους, πεισθέντες εἰς αὐτό· ὅθεν προλαμβάνει καὶ λύει τὸ μεταστατικὸν τοῦτο, λέγων, « πρὸς δὲ » τοὺς παρὰ τούτου λόγους ὀρηκτότας λαβῶν ὑμᾶς ὁ Φιλοκράτης, ἐγγράφει τοῦτ' εἰς τὸ ψήφισμα, ἐὰν δὲ μὴ ποιῶσι Φωκεῖς ἢ δεῖ, καὶ παραδίδωσι τοῖς Ἀμφικτύοσι τὸ ἱερόν, ὅτι » βοηθήσει ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων ἐπὶ τοὺς διακωλύοντας ταῦτα » γίγνεσθαι κ.τ.λ. » Παρατήρησον τὴν δεινότητα τῆς μεθόδου τοῦ ῥήτορος· ἀνεπαισθήτως, ἀνευ δηλαδὴ προαναφωνήσεως, λύει πολλάκις τὰς ὑποφοράς καὶ ἀντιθέσεις, καθὼς καὶ ἐνταῦθα τὸ μεταστατικόν.

Οὐκοῦν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μενόντων μὲν ὑμῶν οἴκοι, καὶ οὐκ ἐξεληλυθόντων, ἀπεληλυθόντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ προχρησθέντων τὴν ἀπάτην, κ.τ.λ.] Διὰ τὴν μενόντων ὑμῶν οἴκοι, διότι αὐτὸς ὁ Αἰσχίνης ἔδωκε τοιαύτας ὑποσχέσεις δημηγορῶν

ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν, ὑμᾶς μένοντας οἴκοι, καὶ οὐ στρατευομένους, οὐδ' ἐνοχλουμένους, Θήβας μὲν πολιορκουμένας, αὐτὰς καθ' αὐτὰς, χωρὶς τῆς ἄλλης Βοιωτίας, ἀκούσεσθαι· Θεσπιῶς δὲ κ.τ.λ.] Περαιτῆρησον μετὰ πόσης ἀκριβείας καὶ ἀγχινοίας ἐξετάζει τὸ ψήφισμα καὶ ἀνακαλύπτει τοὺς σκοπούς.

Καὶ τοι καὶ ἐπιστολάς ἐπεμψεν ὁ Φίλιππος δύο καλοῦσας ὑμᾶς κ.τ.λ.] Ἄδῃλον εἶναι διὰ τι ἐκάλει τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἐξέλθωσι· καὶ διὰ τι ἐμπόδισε τὸν Δημοσθένην θέλοντα νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Φωκίδα· ἴσως ἐκάλει τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἐξέλθωσι μετὰ δυνάμεως ὑπὸ τὸ πρόσχημα διὰ νὰ ἦναι καὶ αὐτοὶ παρόντες εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ ἱεροῦ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Αἰσχίνης ἠδύνατο καὶ ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τούτων νὰ δικαιολογηθῇ, λέγων, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἔγειναν αἰτία τῆς τῶν Φωκῶν ἀπωλείας· μὴ ἐξελθόντες, καλοῦντος τοῦ Φιλίππου, λύει τὸ μεταστατικὸν τοῦτο ἐκ τοῦ χρόνου, ὅτι παρ' ὧραν ἐκάλει αὐτούς. «Οὐ γὰρ ἂν, τότε τοὺς χρόνους ἀνελῶν, ἐν οἷς ἠδυνήθητ' ἂν ἐξελθεῖν, τηνικαῦτα ἐκάλει.» Λύει τὸ αὐτὸ καὶ ἐκ τῆς διανοίας τοῦ γράψαντος, ἀλλ' ἵνα ἂ ἠβούλεσθε οἰόμενοι πράξειν αὐτόν, μηδὲν ἐναντίον ψηφίσασθε αὐτῷ. » Ταῦτα δεικνύουσι πιθανῆν τὴν ἀνωτέρω γνώμην ὅτι ἐκάλει αὐτοὺς φιλικῶς καὶ συμμαχικῶς διὰ νὰ δείξῃ ὅτι δὲν εἶχε κακὸν σκοπὸν. Δεικνύει δὲ ὁ ῥήτωρ ὅτι ὁ Αἰσχίνης καὶ ὁ Φιλοκράτης συνέπραττον εἰς τὸ νὰ μὴ ἐξέλθωσιν οἱ Ἀθηναῖοι, πρῶτον, διότι ἐσιώπησαν, καὶ δὲν προέτρεψαν τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἐξέλθωσι· δεύτερον, διότι δὲν ἔγραψαν νὰ σπεύσῃ εἰς βοήθειαν τῶν Φωκῶν ὁ περὶ τοὺς τόπους ἐκείνους διατρέβων στρατηγὸς Πρόξενος.

Οἱ μὲν τοίνυν Φωκεῖς, ὡς τὰ παρ' ὑμῶν ἐπύθοντο ἐκ τῆς ἐκκλησίας κ.τ.λ.] ἠδύνατο ὁ Αἰσχίνης νὰ εἴπῃ ὅτι οἱ Φωκεῖς ἔπταισαν παραδόντες ἑαυτοὺς εἰς τὸν Φίλιππον χωρὶς τινος ἀντιστάσεως. Ὅθεν προλαμβάνων λύει κατὰ μετάληψιν τὸ ἰσχυρὸν τοῦτο μεταστατικὸν μεταχειριζόμενος τὴν ἔνστασιν οὐχὶ φανεράν καὶ ἀνεπτυγμένην, ἀλλὰ κεκρυμμένην καὶ λαμβάνουσαν κατὰ τὴν συνήθη αὐτοῦ δεινότητα· διαγινώσκειται δὲ ἐξ ὧν λέγει κατασκευάζων αὐτήν. Δὲν ἐδέχθησαν οἱ Φωκεῖς τὸν Φίλιππον οὔτε δι' εὐθείαν, οὔτε δι' ἀδυναμίαν, ἀλλὰ διὰ τὸ ψήφισμα τοῦ Φιλοκράτους, καὶ διὰ τὴν ἀπαγγελίαν τοῦ Αἰσχίνου καὶ τὰς ὑποσχέσεις. Οὐ δι' εὐθείαν· διότι, α ἦσαν ἀπιστοῦντές τινες αὐτοῖσι τῷ Φιλίππῳ, καὶ νοῦν ἔχοντες. Οὗτοι πιστεύειν ὑπέχηθησαν. Διὰ τί; » Ὅτι ἠγοῦντο, οὐδ' εἰ δεκάκις Φίλιππος αὐτοὺς ἐξήπατα, οὐδέ » ποτ' ἂν τοὺς γε Ἀθηναίων πρέσβεις Ἀθηναίους ἐξαπατᾶν τολ-

» μῆσαι· ἀλλ' εἶναι ταῦτ' ἀληθῆ, ἃ οὗτος ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς, » καὶ τοῖς Θηβαίοις ἦκειν, οὐχ αὐτοῖς, ὄλεθρον. » Οὐ δι' ἀδυναμίαν, διότι α ἦσαν ἄλλοι τινές, οἱ πάσχειν ὀτιοῦν καὶ ἀμύνησθαι δεῖν ᾤοντο· ἀλλὰ καὶ τούτους μαλακοὺς ἐποίησε τὸ » τὸν Φίλιππον ὑπάρχειν αὐτοῖς πεισθῆναι, καὶ τὸ, ταῦτ', εἰ μὴ » ποιήσωσιν, ὑμᾶς ἐπ' αὐτοὺς ἤξειν, οὐς βοηθήσειν αὐτοῖς ἠλιπίζον » ἐκείνοι. » Ἦσαν καὶ ἄλλοι, (τὸ ὅποῖον δεικνύει καὶ τὴν εἰς τὸν Φίλιππον ἀπέχθειαν αὐτῶν, καὶ τὴν περὶ τῶν Ἀθηναίων κρίσιν ὅτι ἠπατήθησαν), ἦσαν καὶ ἄλλοι, οἵτινες, α καὶ μεταμέλειν ὑμῖν ᾤοντο πεπονημένοις τὴν πρὸς Φίλιππον εἰρήνην. Τούτοις ὅτι καὶ τοῖς ἐκγόνοις τὴν αὐτὴν ἐψηφίσασθε, ἐπέδειξαν. » ὥστε κατὰ πάντα τρόπον ἀηλιπίσθησαν οἱ Φωκεῖς τῆς παρὰ τῶν Ἀθηναίων βοηθείας· α ὥστε πανταχῇ τὰ παρ' ὑμῶν ἀπογνωσθῆναι. Διό- » περ' ταῦτα πάντα εἰς ἓν ψήφισμα οὗτοι συνεσκευάσαντο. »

Ὁ καὶ μέγιστον ἔμοι γε δοκοῦσιν ἀπάντων ἡμᾶς ἠδικηκέναι. κ.τ.λ.] Ἐνταῦθα διακόπτων ἐν δέοντι τὴν σειράν τοῦ λόγου κάμνει αὐξῆσιν τῆς ἀτόπου καὶ αἰσχροῦς προσθήκης, νὰ ἦναι ἡ αὐτὴ εἰρήνη καὶ εἰς τοὺς ἐκγόνους. Κάμνει δὲ τὴν αὐξῆσιν πρῶτον ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ προσώπου, τὴν ὅποιαν θεωρεῖ διχῶς, τὸ μὲν, ὅτι εἶναι θνητός· τὸ δὲ, ὅτι ἡ δύναμις αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀμετάπτωτος. Δεύτερον, ἐκ τῶν τελικῶν κεφαλαίων· καὶ τοῦτο, πρῶτον ἐκ τοῦ ἀδόξου, ἀθάρατον συνθέσθαι τὴν κατὰ τῆς πόλεως αἰσχύνῃν· δεύτερον, ἐκ τοῦ συμφέροντος, θεωρῶν τὴν βλάβην καὶ εἰς τὰ ἄλλα, καὶ εἰς τὴν στέρξιν τῶν παρὰ τῆς τύχης εὐεργεσιῶν· καὶ ἀποστερεῖσθαι μὴ μόνον τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ τῶν παρὰ τῆς τύχης εὐεργεσιῶν. » Τρίτον ἐκ τῆς ποσότητος, ἥτις παριστάνει τὸ μέγεθος τῆς κακίας τοῦ προδότη, ὥστε μὴ μόνον τοὺς ὄντας Ἀθηναίους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑστερόποτε μέλλοντας ἔσεσθαι ἠδικηκέναι. »

Καὶ γὰρ τοι παραδόντες αὐτοὺς Φιλίππῳ κ.τ.λ.] Συμπεραίνει ἐκ τῶν εἰρημένων ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον προέθεσεν ὡς πρότασιν ἐν τῇ ἀρχῇ, ὅτι οὐ δι' εὐθείαν, οὐδὲ δι' ἀδυναμίαν παρέδωκαν ἑαυτοὺς οἱ Φωκεῖς εἰς τὸν Φίλιππον, καὶ ἔτυχον ἀπάντων τῶν ἐναντίων τοῖς λόγοις καὶ ταῖς ἐπαγγελίαις τοῦ Αἰσχίνου.

Ἴνα δ' εἰδῆτε σαφῶς, ὅτι ταῦθ' οὕτω καὶ διὰ τούτους ἀπόλωλε, τοὺς χρόνους ὑμῖν λογιούμεναι· κ.τ.λ.] Ὅτι συνηγωνίσθησαν οὗτοι εἰς τὴν τῶν Φωκῶν ἀπώλειαν, ὁ μὲν διὰ τῶν ψευδῶν ἀπαγγελῶν καὶ ὑποσχέσεων, ὁ δὲ Φιλοκράτης διὰ τοῦ ψηφίσματος, δεικνύει τοῦτο καὶ ἐκ τῶν χρόνων, καθ' οὓς οἱ Φωκεῖς ἔμαθον

τὰ παρὰ τῶν Ἀθηναίων ψηφισθέντα, καὶ καθ' οὓς τὰς πόλεις αὐτῶν παρέδωκαν εἰς τὸν Φίλιππον.

Ἐτι τοίνυν τὸ μηδεμίαν τῶν πόλεων τῶν ἐν Φωκεύσιν ἀλῶναι πολιορκία, κ.τ.λ.] Τὸ αὐτὸ δεικνύει καὶ ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ἀλώσεως τῶν πόλεων· δὲν ἐκυρεύσεν αὐτὰς διὰ πολιορκίας, οὐδὲ δι' ὄπλων, ἀλλὰ παρεδύθησαν μὲ σπονδάς, πιστεύσαντες εἰς ὑμᾶς· ἀλλ' ὑμεῖς ἠπατήθητε ὑπὸ τοῦ Αἰσχίνου· οὗτος λοιπὸν εἶναι ὁ αἴτιος τῆς ἀπωλείας τῶν Φωκέων.

Φέρε δὴ μοι καὶ τὴν συμμαχίαν τὴν τῶν Φωκέων καὶ τὰ δόγματα, δι' ὧν καθείλεν αὐτῶν τὰ τεῖχη, κ.τ.λ.] Ἐνταῦθα λέγει ὁ ἡμέτερος ῥητοροδιδάσκαλος Ἀθανάσιος ὅτι ὁ ῥήτωρ λύει ἀντίθεσιν ὀρθωμένην ἀπὸ τοῦ δικαίου. « Ἡμελλε γὰρ, λέγει, Αἰσχίνης τὸν δῆμον καταπραῦνόν εἰπεῖν, Μὴ γὰρ συμμαχοῦς εἴχετε τοὺς Φωκεῖς; ταύτην προλαμβάνων ὁ Δημοσθένης, ἵνα παροξύνῃ τὸν δῆμον, κελεύει ἀναγνωσθῆναι τὴν μεταξὺ αὐτῶν συμμαχικὴν συνθήκην, καὶ δείκνυσι διὰ ταύτης ὅτι συμμαχοῦς φίλους ἀπώλεσαν. » Ἐγὼ δὲ νομίζω ὅτι δὲν εἶναι ἐνταῦθα οὐδεμία λύσις ἀντιθέσεως· διότι ὁ Αἰσχίνης, ἀνὴρ πολιτικὸς, πρῶτος, καὶ ῥήτωρ τῆς πολιτείας, δὲν ἠγνόει θεσφαίως ὅτι ὑπῆρχε συμμαχία καὶ φιλία μεταξὺ Φωκέων καὶ Ἀθηναίων. Δὲν ἠγνόει ὅτι τοῦτο ἦτο γνωστὸν καὶ εἰς τὸν δῆμον· πῶς λοιπὸν ἠδύνατο ποτενὰ κάμῃ τοιαύτην ἀντίθεσιν, καὶ καταπραῦνόν τὸν δῆμον νὰ εἴπῃ, μὴ γὰρ συμμαχοῦς εἴχετε τοὺς Φωκεῖς; Δὲν φαίνεται λοιπὸν ὁ ῥήτωρ ὅτι λύει ἀντίθεσιν, ἀλλὰ διὰ νὰ παροξύνῃ τὸν δῆμον δεινοποιεῖ τὰ γεγονότα διὰ τῆς συγκρίσεως, παριστάνων δι' αὐτῆς τὸ μέγεθος τοῦ ἀδικήματος. « Ἄ μὲν τοίνυν ὑπῆρχε παρ' ὑμῶν, ταῦτ' ἐστὶ, φιλία, συμμαχία, ἐοικήθεια· ὧν δ' ἔτυχον διὰ τοῦτον τὸν βοήθησαι κωλύσαντα ὑμᾶς ἀκούσατε. » Ἦξευρεν ὁ Αἰσχίνης τὴν φιλίαν ταύτην καὶ συμμαχίαν· ἀλλ' ὅμως οὔτε τὴν δόξαν τῆς πόλεως συλλογιζόμενος, οὔτε τὸ δίκαιον, ἐπρόδωκε καὶ ἀπόλεσεν αὐτούς. Ἐπιχειρῶν δὲ ἐκ τῆς ὁμολογίας, προσβάλλει πάλιν τὸ μεταστατικὸν τοῦ Αἰσχίνου, ὅτι δῆθεν οἱ Φωκεῖς ἔπαισαν πιστεύσαντες εἰς τὸν Φίλιππον. « Καὶ πάλιν· παραδοῦναι τὰς πόλεις φησὶ (ἡ ὁμολογία) Φωκέας Φιλίππῳ, οὐχὶ Θεβαίους, οὐχὶ Θετταλοῖς, οὐδὲ ἄλλῳ οὐδενί. Διὰ τί; ὅτι Φίλιππος ἀπηγγέλλετο πρὸς ὑμᾶς ὑπὸ τούτου ἐπὶ τῇ τῶν Φωκέων σωτηρίᾳ· παρεληλυθέναι· τούτῳ δὴ πάντες ἐπίστευον· καὶ πρὸς τοῦτον πάντες ἐσχόπουν, πρὸς τοῦτον πάντες ἐποιοῦντο τὴν εἰρήνην. »

Τούτων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεινότερα οὐ γέγονεν, κ.τ.λ.] Δείξας διὰ πολλῶν, ὅτι ὁ Αἰσχίνης εἶναι ὁ συναγωνιστὴς καὶ

αἴτιος τῆς τῶν Φωκέων ἀπωλείας, δεινοποιεῖ ταύτην ἐπιλογιζόμενος· διότι, ὡς εἵπομεν ἐν τῷ περὶ ἐπιλόγου, γίνονται καὶ μεταξὺ τῶν ἀγῶνων ἐπιλόγοι μετὰ τὰς ἀποδείξεις τινὸς μέρους ἢ κεφαλαίου. Ἐπιλογεῖ δὲ ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα μόνον κατὰ τὸ παθητικόν, οὐχὶ κατὰ τὸ πραγματικόν· πρῶτον μεταχειρίζεται δεινώσειν, καὶ ἔπειτα διατύπωσιν· ἡ δεινώσις γίνεται ἄ· ἐκ τῆς ποιότητος καὶ ηλικιότητος τοῦ πράγματος κατὰ σύγκρισιν· « τούτων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεινότερα οὐ γέγονεν, οὐδὲ μείζω » πράγματα ἐφ' ἡμῶν ἐν τοῖς Ἕλλησιν. » β'· ἐκ τοῦ χρόνου, οὐ μόνον τοῦ παρόντος, ἀλλὰ καὶ τοῦ παρελθόντος· « οἶμαι δ' οὐδ' » ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ. » γ'. ἐκ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἐχθροῦ, τὸ ὁποῖον ἀνάγεται εἰς τὸ συμφέρον. « Τηλικούτων μὲν τοι » καὶ τοιούτων πραγμάτων κύριος εἶς ἀνὴρ Φίλιππος γέγονε διὰ » τούτους· » δ'. ἐκ τοῦ ἀδόξου, « οὕσης τῆς Ἀθηναίων πόλεως, » ἢ πρῶστάναι τῶν Ἑλλήνων πάτριον καὶ μηδὲν τοιοῦτον περι- » ὀρᾶν γιγνόμενον. » Ἡ δὲ διατύπωσις ἀρκεῖται ἀπὸ τοῦ, « Θέαμα » δεινόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἐλεεινόν, κ.τ.λ. μέχρι τοῦ, οὐδ' » ἂν εἰς ἐφικέσθαι τῷ λόγῳ δύναιτο τῶν ἐκεῖ κακῶν νῦν ὄντων. » Παρατήρησον τὴν βραχύτητα τῆς διατυπώσεως· ὡς εἰς τὰ ἔχοντα ἀφ' ἑαυτῶν ὕψος· ἡ μακρηγορία εἶναι ἐναντία, διότι ταπεινοῖ αὐτὰ, οὕτω καὶ εἰς τὰ ἔχοντα μέγεθος, διότι σμιρύνει αὐτά· σύντομος καὶ δυνατὴ πρέπει νὰ ᾖ ἢ ἔαφρασις· πᾶσα λέξις παριστάνει ἐνταῦθα εἰκόνα οἰκτρὰν καὶ φρικώδη.

Ἀλλὰ μὲν, ὅτι τὴν ἐναντίαν ποτε κ.τ.λ.] Ταῦτα εἶναι ἐκ τοῦ δικαίου· ἀνωτέρω ἐθεώρησε τοὺς Φωκεῖς ὡς φίλους καὶ συμμαχοῦς, ἐνταῦθα δὲ καὶ ὡς εὐεργέτας περὶ τὰ μέγιστα. Οἱ Θεβαῖοι ἔδωκαν ψῆφον νὰ κατασκάψωσι τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων, ὅτε ἐνίκηθησαν κατὰ κράτος ἐπὶ Αὐτάνδρου, καὶ τὴν γῆν αὐτῶν ν' ἀφήσωσι ἑοσκῆν εἰς τὰ ποίμνια τῆς Βοιωτίας. Οἱ δὲ Φωκεῖς ἀντέστησαν συμβουλεύσαντες τοὺς συμμαχοῦς νὰ μὴ ἀφήσωσι τὴν Ἑλλάδα ἐτερόφθαλμον, αἰνιττόμενοι δὺν ὀφθαλμοῦς τῆς Ἑλλάδος τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων καὶ τὴν τῶν Λακεδαιμονίων. Ἦτο λοιπὸν δίκαιον τοιοῦτους εὐεργέτας, καὶ ἂν δὲν ἦσαν σύμμαχοι, νὰ μὴ ἀφήσωσιν αὐτούς ν' ἀπολεσθῶσι. Παρατήρησον δὲ ὅτι ἀφ' οὗ διήκειρε τὸν οἶκτον διὰ τῆς διατυπώσεως τῶν μεγίστων κακῶν, ἐξἄπειτα ἐγκαίρως τὴν ὀργὴν ὑπομιμνήσκων τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν.

Τίνα οὖν οἴεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς προγόνους ὑμῶν, κ.τ.λ.] Ἐξετάζει στοχαστικῶς ποῖαν κρίσιν καὶ τιμωρίαν ἤθελον κάμει εἰς τοὺς αἰτίους τῆς ἀπωλείας τῶν Φωκέων οἱ τότε εὐερ-

γενθόντες πρόγονοι και εκ τούτου υποδεικνύει ότι είναι άξιοι να λάβωσι παρά των νυν ζώντων την εσχάτην τιμωρίαν· και κατασκευάζει τὸ δίκαιον τῆς τιμωρίας εκ τῆς ποιότητος, ἢ μάλλον εκ τῆς υπερβολῆς τοῦ ἀδικήματος· « πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν, μάλ- » λον δ', εἴτις ἐστὶν ὑπερβολὴ τούτου, τοὺς σεσωκότας ἡμᾶς τότε και τὴν σώζουσαν περὶ ἡμῶν ψήφω θεμένους, τούτους τῶν ἐναντίων τετυχηκέναι διὰ τούτους, και περιώφθαι τοιαῦτα πεπονθότας, οἷα οὐδένας ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων; » Αἴτιος δὲ πάντων τούτων ὁ Αἰσχίνης ὁ ἀπατήσας ἡμᾶς.

Πολλὰ μὲν τοίνυν ἄν τις, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππον εὐδαιμονίσας τῆς τύχης, κ.τ.λ.] Πολλαχόθεν αὖξει ἐνταῦθα τὴν κακίαν τούτων τῶν προδοτῶν· ἄ. εκ τῆς ἐξώθεν προλήψεως τοῦ ἀορίστου, *πολλὰ μὲν τοίνυν ἄν τις, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππον εὐδαιμονίσας τῆς τύχης· β'. εκ τῆς συγκρίσεως, εικότως τούτου μάλιστ' ἄν εὐδαιμονίσειεν ἀπάντων· δ, μὰ τοὺς θεοὺς και τὰς θεάς, οὐκ ἔχω λέγειν ἔγωγε ἄλλον ὅς τις εὐτύχηκεν ἐφ' ἡμῶν· » ἐν ἧ καριστάνει ὅτι μόνος ὁ Φίλιππος ἔλαβε τὸ εὐτύχημα τούτο· τὸ παῖον· οὐχὶ τὸ ὅτι ἔγεινε κύριος πολλῶν και μεγάλων πόλεων, και γῆς πολλῆς, και πάντα τὰ τοιαῦτα· τὰ ὅποια εἶναι μὲν ζηλωτα και λαμπρά· δύναται ὅμως νὰ εἴπῃ τις ὅτι και ἄλλοι πολλοὶ ἔπραξαν ταῦτα· τὸ ἰδιῶρον εἰς τὸν Φίλιππον εὐτύχημα εἶναι, ὅτι λαβῶν χρεῖαν διεφθαρμένων ἀνθρώπων εἰς ἐκτέλεσιν τῶν σχεδίων αὐτοῦ, εὔρε πλέον διεφθαρμένους, παρ' ὅσον ἤθελε· και κατασκευάζει τὴν ὑπερβάλλουσαν διαφθορὰν αὐτῶν διὰ τῆς συγκρίσεως τῆς πρὸς τὸν Φίλιππον και τοὺς πρέσβεις αὐτοῦ. Πῶς γὰρ οὐχ εὐταῖοι τοιοῦτοι δικαίως ἐποληφθεῖεν ἄν, εἴ γε, ἂ ὑπερ αὐτοῦ Φίλιππος, τηλικούτων ὄντων αὐτῶ τῶν διαφόρων, οὐκ ἐτόλμα φεύσασθαι, οὐδ' αὐτὸς εἰς ἐπιστολὴν γράψαι οὐδεμίαν, οὐδὲ πρεσβευτῆς οὐδεὶς εἶπε τῶν παρ' ἐλείνου, ἐπὶ ταῦτα οὐτοὶ μισθώσαντες ἑαυτοὺς ἐξηπάτω; » Ἐξακολουθεῖ τὴν αὐξήσιν τῆς διαφθορᾶς και εκ τῆς ποιότητος τῶν προσώπων, και τῆς πόλεως, και εκ τῆς συγκοινωνίας τοῦ λοιποῦ ἔθνου, και εκ τῶν εὐθυνῶν. « Καὶ ὁ μὲν Ἀντίπατρος και ὁ Παρμενίων, δε- » σπότη διακονοῦντες, και οὐ μέλλοντες μετὰ ταῦθ' ὑμῖν ἐν- » τεύξεσθαι, ὅμως τοῦθ' εὔροντο, τὸ μὴ δι' αὐτῶν ἡμᾶς ἐξαπα- » τηθῆναι· οἱ δ' Ἀθηναίων, τῆς ἐλευθερωτάτης πόλεως, πρέσβεις » ταχθέντες, ἡμᾶς, οἷς ἀπαντῶντας ἐμβλέπειν, οἷς συζῆν ἀνάγκη τὸν λοιπὸν ἔθνον, και ἐν οἷς εὐθύνας ἡμελλον δώσειν τῶν πε- »πραγμένων, τούτους ἐξαπατᾶν ὑπέστησαν· πῶς ἂν ἄνθρωποι » κακίους, ἢ μάλλον ἀπονενοημένους τούτων γένοιτο; » Ἐνταῦθα*

γίνεται και ἐνθυμηματικὴ σύγκρισις τῶν πρέσβων τοῦ Φιλίππου πρὸς τοὺς τῶν Ἀθηναίων, τοῦ ἐλάττονος πρὸς τὸ μείζον, δούλων πρὸς ἐλευθέρους.

ἵνα τοίνυν εἰδῆτε, ὅτι και κατάρατος ἐστὶν ὑφ' ἡμῶν, κ.τ.λ.] Ἀφοῦ παρέστησε τὸ μέγεθος τοῦ ἀδικήματος, δεικνύει τὸν Αἰσχίνην και δημοκατάρατον, και συμπεραίνει συλλογιστικῶς ὅτι εἶναι ἄξιος τιμωρίας, ὡς ἐὰν ἔλεγεν, Εἰ ἀδῆλων ὄντων τῶν ἀδικούντων τὴν πόλιν, ἀξιοῦτε ὑπὲρ ἡμῶν τοὺς θεοὺς κολάζειν αὐτοὺς, δεῖ ἡμᾶς αὐτοὺς κολάζειν ὅς ἂν δῆλος ἦ ταύτην ἀδικῶν. Ἀλλὰ μὴν Αἰσχίνης δῆλος ἦδη γέγονεν ἀδικήσας αὐτήν· ἄρα κ.τ.λ.

Εἰς τοῦτο τοίνυν ἀναιδείας και τόλμης κ.τ.λ.] Μέχρι τοῦδε εἰσήγε τὰ κεφάλαια ἀνεπτυγμένως, και κατεσκευάζεν αὐτὰ διὰ τῶν προσηκόντων ἐπιχειρημάτων· ἔλυε δὲ ὡς ἐν παρόδῳ τὰ μεταστατικά τοῦ κατηγορουμένου και τὰ ἀντιπίπτοντα. Ἀπὸ τοῦδε ὅμως ἄρχεται φανερώς και εκ προορήσεως νὰ εἰσάγῃ και νὰ ἀνασκευάζῃ τὰς ἀντιθέσεις. Ἐνταῦθα λοιπὸν εἰσάγει δύο ἀντιθέσεις, μεταστατικὴν και ἀντεγκληματικὴν· κατὰ μὲν τὴν μεταστατικὴν ὁ Αἰσχίνης μεθίστησι τὴν αἰτίαν τῆς ἀπωλείας τῶν Φωκέων εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους και εἰς τὸν στρατηγὸν Ἠγήσιππον· κατὰ δὲ τὴν ἀντεγκληματικὴν λέγει ὅτι δικαίως ἔπαθον οἱ Φωκεῖς ἂ ἔπαθον. Αὐταὶ εἶναι αἱ δύο ὑποφοραὶ τοῦ Αἰσχίνου. Λύει δ' ἀμφοτέρως κατ' ἐνστάσιν εκ τοῦ χρόνου ἐπιχειρῶν. Δὲν ἀπωλέσθησαν οἱ Φωκεῖς διὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Λακεδαιμονίων· τοῦτο εἶναι ἡ ἀνυποφορὰ· διότι οὐ, ὡ Αἰσχίτη, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν ἀπήγγειλας πρὸς τὸν δῆμον ἀποφαντικῶς και ὀριστικῶς ὅτι οἱ Φωκεῖς δὲν θέλουσι πάθει οὐδὲν κακόν· τοῦτο εἶναι τὸ εκ τοῦ χρόνου ἐπιχείρημα. Δὲν ἀπωλέσθησαν οὐδὲ διὰ τὸν στρατηγὸν Ἠγήσιππον, ὡς δῆθεν παροξύναντα τὸν Φίλιππον· διότι και τοῦτο ἔγειρε πρὸ τῶν σῶν ἀπαγγελιῶν· « πάντα δῆπου ταῦτα πρὸ τοῦ τοὺς πρέσβεις τούτους δεῦρ' ἦκειν » ἐπέπρακτο, και οὐκ ἦν ἐμποδῶν τῷ τοὺς Φωκέας σώζεσθαι ὡς » τίς φησιν; Αἰσχίνης οὕτωσι κ.τ.λ. » Τὴν δὲ ἀντεγκληματικὴν λύει πρῶτον μὲν κατὰ ἀντιπαράστασιν, ἐπιχειρῶν εκ τοῦ συμφέροντος, ὅτι συνέφερεν εἰς τὴν πόλιν νὰ σώζωνται οἱ Φωκεῖς, και ἂν ἦσαν πονηροὶ και ἄξιοι τῶν παθῶν, ἀναφέρων και τὸ τῶν Λακεδαιμονίων και Εὐβοέων παράδειγμα, τὸ ὅποσον εἶναι ἐργασία τοῦ ἐπιχειρήματος. Μετὰ ταῦτα ἐπάγει ἐνστατικῶς, « Καὶ τί » τῶν Φωκέων, ἢ τῶν Λακεδαιμονίων, ἢ ἡμῶν, ἢ ἄλλου τινὸς » ἀνθρώπων, μετὰ τοὺς παρὰ τούτου λόγους ἐξαμαρτόντος, οὐκ » ἀπέβη τὰ πρὸς ἡμᾶς ὑπὸ τούτου τότε ῥηθέντα; κ.τ.λ. » ὅπερ

ἔστι, δὲν ἀπωλέσθησαν διὰ τὴν πορηλίαν αὐτῶν· ἢ κατασκευὴ εἶναι ἐκ τῶν παρεμμένων, οὐδὲν γὰρ ἡμᾶς μετὰ τοὺς σοὺς λόγους· εἶναι ἐνταυτῷ καὶ ἐκ τοῦ χρόνου ἐπιχείρημα, «πέτετε γὰρ γεγόνασιν ἡμέραι μόναι, ἐν αἷς οὗτος ἀπήγγειλε τὰ ψευδῆ, ὑμεῖς ἐπιστεύσατε, οἱ Φωκεῖς ἐπύθοντο, ἐρέδωκαν ἑαυτοὺς, ἀπώλοντο.»

Ὅθεν, οἶμαι, καὶ δηλόν ἐστι σαφῶς, κ.τ.λ.] Συμπεραίνει ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι προηγουμένως μὲν οἱ Φωκεῖς ἀπώλοντο διὰ τὴν ἀπάτην τοῦ Φιλίππου, ὅς τις καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐξηπάτησεν· ἐπομένως δὲ διὰ τοῦτον τὸν μισθώσαντα ἑαυτὸν εἰς τὸν Φίλιππον διὰ τὴν ἀπάτησιν ὑμᾶς.

Ὅν μὲν γὰρ χρόνον οὐχ οἶός τ' ἦν ἔλθεῖν ὁ Φίλιππος κτλ.] Κατασκευάζει τὸ συμπέρασμα α'. ἐκ τοῦ προσώπου, ἦγον ἐκ τῆς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπάτης τοῦ Φιλίππου· β'. ἐκ τῆς συμπτώσεως τοῦ Αἰσχίνου, γενομένου εἰς τὸν Φίλιππον μισθωτοῦ διὰ τὴν ἀπάτησιν τοὺς Ἀθηναίους.

Μὴ οὖν ὅτι καὶ Λακεδαιμονίους καὶ Φωκεῖς ἐξηπάτησε Φίλιππος, κ.τ.λ.] Μεταστατικόν εἶναι καὶ τοῦτο, τὸ ὅποιον λύει κατὰ ἀντιπαράστασιν· δεδόσθω, ὅτι ἠπάτησεν ὁ Φίλιππος τοὺς Φωκεῖς· δὲν εἶναι διὰ τοῦτο ἀθῶος ὁ Αἰσχίνης ἀπατήσας ὑμᾶς.

Ἄν τοῖνον ἀντὶ Φωκέων καὶ Πυλῶν, κ.τ.λ.] Ἡ ἀντίθεσις εἶναι ἀντιστατική. Παριστάνει τὸν Αἰσχίνην ὡς λέγοντα ἐν τῇ ἀπολογία αὐτοῦ, ὅτι ἂν καὶ πεισθέντες εἰς τοὺς ἐμούς λόγους ἐστέρξατε τὴν ἀπὸ τῶν συνθηκῶν ἐξαίρεσιν τῶν Φωκέων, καὶ ἐντεῦθεν ἀπωλέσθησαν, ἔχετε ὅμως ἀντὶ τούτων καὶ τῶν Πυλῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀπολεσθέντων συμμάχων τὴν Χερρόνησον. Λύει λοιπὸν πρῶτον ἐνοστατικῶς τὴν ἀντίθεσιν ταύτην, λέγων ὅτι οὐδέποτε ἡ πόλις παρέδωκε τοὺς συμμάχους διὰ τὴν σῶσιν τῶν ἑαυτῆς κτημάτων· καὶ κατασκευάζει τοῦτο πρῶτον ἐκ τοῦ πράγματος, διότι ἤθελεν εἶσθαι ὄνειδος εἰς αὐτήν· δεύτερον ἐκ τοῦ χρόνου, διότι μετὰ τὴν εἰρήνην ἡ Χερρόνησος καὶ οἱ Φωκεῖς τέσσαρας ὀλοκλήρους μῆνας ἐσώζοντο· δὲν ἀφήκατε λοιπὸν τοὺς Φωκεῖς νὰ ἀπολεσθῶσι διὰ τὴν σῶσιν τῆς Χερρόνησον, ἀλλ' αἱ ψευδεῖς ἀπαγγελίαι τοῦ Αἰσχίνου ἀπώλεσαν αὐτοὺς, ἐξαπατήσασαι ὑμᾶς.

Εἶτα καὶ νῦν ἐν μείζονι κινδύνῳ τὴν Χερρόνησον οὖσαν εὐρήσετε, ἢ τότε· κ.τ.λ.] Ἡ λύσις τῆς ἀνωτέρω ἀντιθέσεως γίνεται ἐνταῦθα κατὰ ἀντιπαράστασιν, ἐκ τοῦ βιαίου· ὅτι καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Χερρόνησου ἀπωλέσθησαν οἱ Φωκεῖς, τῶρα μάλιστα ἡ Χερρόνησος εἶναι ἐν μείζονι κινδύνῳ. Κατασκευάζει δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ προσώπου, διότι ὁ μὲν Φίλιππος

καταστρέψας τοὺς Φωκεῖς καὶ κυριεύσας τὰς Πύλας ἐγείναν ἰσχυρότερος, ἢ δὲ πόλις ἀσθενεστέρη· ποῖα λοιπὸν ἢ ἀσφάλεια τῆς Χερρόνησου, ὅταν ὁ θέλων νὰ ἀδικήσῃ αὐτὴν δὲν ἔχη νὰ φοβῆται οὐδένα κίνδυνον;

Ἔτι τοῖνον καὶ τοιοῦτόν τι μέλλειν αὐτὸν ἀκούω λέγειν, κ.τ.λ.] Ἀντίθεσις παραγραφικὴ ἐκ τοῦ προσώπου· ἐὰν ἐγὼ, ἤθελεν εἰπεῖ ὁ Αἰσχίνης, ἀπώλεσα τοὺς Φωκεῖς, ἔπρεπε καὶ ἐκ τῶν Φωκέων νὰ ἦναι κατήγορός μου. Λύει δὲ ταύτην πρῶτον κατὰ ἐνστάσιν, ἢ δὲ κατασκευὴ εἶναι τριμερῆς· ἐκ τοῦ προσώπου ἢ τῆς προσωπικῆς καταστάσεως πρῶτον τῶν βελτίστων καὶ μετριωτάτων, οἵτινες φυγάδες γενομένοι καὶ τοιαῦτα κακὰ παθόντες, ἡσυχάζουσι καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἤθελε θελήσει ὑπὲρ τῶν κοινῶν συμφορῶν νὰ ἀναδεχθῆ προσωπικὴν ἔχθραν· δεύτερον, ἐκ τῶν ἕνεκα ἀργυρίου πάντα ποιούντων, οἵτινες δὲν ἔχουσι τὸν δῶσαντα· τρίτον ἐκ τοῦ δήμου τῶν Φωκέων κακῶς καὶ ἐλεεινῶς διακειμένου, ὥστε ἕκαστος δὲν φροντίζει περὶ τῶν ἐν Ἀθήναις γινομένων εὐθυνῶν, ἀλλὰ πάσχει τὰ θεινὰ τῆς δουλείας, καὶ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἀποθνήσκει ὑπὸ τοῦ φόβου κ.τ.λ.

Εἰ δὲ μὴ πάροις Φωκεῖς, τί τοῦτο; κ.τ.λ.] Ταῦτα εἶναι κατὰ ἀντιπαράστασιν. Ἄν δὲν ἦναι ἐνταῦθα κατήγορός σου Φωκεῖς, κατὰ τί σὲ δικαιολογεῖ τοῦτο; σὺ ἔφερες αὐτοὺς εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ὥστε νὰ μὴ δύνωνται μῆτε τοὺς φίλους νὰ βοηθῶσι μῆτε τοὺς ἐχθροὺς νὰ ἐκδικηθῶσι· τοῦτο εἶναι κατὰ μετάστασιν.

Καὶ μὴν ὅτι χωρὶς τῆς ἄλλης αἰσχύνης κ.τ.λ.] Ἐνταῦθα ἐξετάζει δύο τελικὰ κεφάλαια, τὸ συμφέρον καὶ τὸ ἐνδοξόν· δεικνύει πρῶτον ὅτι κίνδυνος μέγας ἐπίκειται εἰς τὴν πόλιν διὰ τὴν τῶν Φωκέων ἀπώλειαν· κατασκευάζει δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ προσώπου· διότι οἱ Φωκεῖς ἦσαν τῆς πόλεως ἢ ἀσφάλεια· ἔχοντες τὰς Θερμοπύλας, καὶ πολεμοῦντες πρὸς τοὺς Θηβαίους, δὲν ἄφρον οὔτε τὸν Φίλιππον οὔτε τοὺς Θηβαίους νὰ εἰσέλθωσιν οὔτε εἰς τὴν Πελοπόννησον, οὔτε εἰς τὴν Εὐβοίαν, οὔτε εἰς τὴν Ἀττικὴν· ταύτης δὲ τῆς ἀσφαλείας ἐστερήθητε πεισθέντες εἰς τὰς ψευδολογίας τούτου· ἄρα διὰ τοῦτον ἡ πόλις ἐκτέθειται εἰς κίνδυνον.

Ὁ δὲ πολλῶν ὄντων καὶ δεινῶν, κ.τ.λ.] Ἐνταῦθα δεικνύει τὴν γενομένην ὕβριν εἰς τὴν πόλιν ἐκ τῆς ψευδολογίας τοῦ Αἰσχίνου. Ἐξαρχῆς ἤθελεν ὁ Φίλιππος νὰ κάμῃ πάντα τὰ ἀρέσκοντα εἰς τοὺς Θηβαίους· ἀλλ' οὗτος ἀπήγγειλεν εἰς ὑμᾶς τὰ ἐναντία, καὶ κατέστησεν ὑμᾶς φανεροὺς ὅτι δὲν θέλετε τὴν εὐτυλίαν τῶν Θηβαίων· οὕτω λοιπὸν ἔκαμε τοὺς Θηβαίους ὑμᾶς μὲν νὰ ἐχθρεύωσιν

ται περισσότερον, εἰς δὲ τὸν Φίλιππον νὰ γνωρίζωσι χάριν μεγαλητέραν· ἐρεθίζων τὸν δῆμον κατὰ τῶν αἰτίων καὶ τοῦ κινδύνου καὶ τῆς ὕβρεως ἀναφέρει παράλληλα δύο ψήφισματα, τὸ μὲν τοῦ Διοφάντου, λαμπρὸν καὶ ἐνδοξὸν εἰς τὴν πόλιν, ὅστις στραπεύσας πρότερον μετὰ δυνάμεως εἰς τὰς Θερμοπύλας κατὰ τοῦ Φιλίππου θέλοντος νὰ εἰσβάλλῃ, ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ἀπέλθῃ κατηχυμμένος· τὸ δὲ τοῦ Καλλισθένου, ὅτε ἔμαθεν ὁ δῆμος τὴν τῶν Φωκέων ἀπώλειαν, καὶ ἐψήφισε νὰ μετακομισθῶσιν εἰς τὴν πόλιν ἐκ τῶν ἀγρῶν παῖδες καὶ γυναῖκες, καὶ νὰ ἐορτάσωσι τὰ Ἡράκλεια ἐντὸς τῆς πόλεως, εἰρήνης οὐσης.

Οὐ τοίνυν εἰ μήπω τῆς Ἀττικῆς ἐπιβαίνει δεῖ σκοπεῖν κ.τ.λ.] Συμπεραίνει ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι ὁ κίνδυνος ἐπίκειται εἰς τὴν πόλιν, καὶ δὲν πρέπει νὰ βλέπωσι τοῦτο, ὅτι ὁ Φίλιππος δὲν ἐπέβῃ ἔτι ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς, καὶ διὰ τοῦτο νὰ ἀμεριμνῶσιν, ἀλλ' ὅτι ἔχει τὴν ἐξουσίαν διὰ τούτους νὰ ἐπιβῇ ὅταν θέλῃ, ὅθεν πρέπει νὰ μισῶσι καὶ νὰ τιμωρήσωσι τὸν παρασκευάσαντα εἰς αὐτὸν τὴν ἐξουσίαν ταύτην· ἐν τούτοις ὑπάρχει καὶ λύσις ἀντιθέσεως κατὰ ἀντιπαράστασιν. Δὲν εἰσέβαλεν ἔτι εἰς τὴν Ἀττικὴν· ναί, ἀλλὰ δύναται νὰ εἰσβάλλῃ, ὅπῃταν θέλῃ.

Οἶδα τοίνυν ὅτι τοὺς μὲν ὑπὲρ τῶν κατηγορημένων αὐτοῦ λόγους κ.τ.λ.] Ἐνταῦθα λύει ἀντίθεσιν τοῦ Αἰσχίνου ἀντιστατικὴν. Ὁ Αἰσχίνης λέγει ἐν τῇ ἀπολογίᾳ αὐτοῦ, « οὐδενὸς δ' ἀνθρώπου ἐπικουρῶντος τῇ πόλει, ἀλλὰ τῶν μὲν περιορῶντων ὅτι συμβήσεται, τῶν δὲ συνεπιστρατευόντων, τῶν δὲ ἐν τῇ πόλει ῥητόρων χορηγῶν ταῖς καθ' ἡμέραν δαπάναις τὸν πόλεμον ποιουμένων, ὁμολογῶ συμβουλευσαὶ τῷ δήμῳ διαλύσασθαι πρὸς Φίλιππον, καὶ τὴν εἰρήνην συνθέσθαι, ἣν σὺ νῦν αἰσχρὰν νομίζεις, οὐδὲ πώποθ' ἀψάμενος ὅπλων· ἐγὼ δὲ ταύτην εἶναι πολλῶ φημι καλλίω τοῦ πολέμου. » Ταύτην λοιπὸν τὴν ἀντίθεσιν λύει ὁ ῥήτωρ διὰ τοῦ θιαίου ἐπάγων, « ἔστι δὲ καὶ ταῦτα πάντα κατηγορηματά τούτου. » καὶ κατασκευάζων ἐκ τοῦ προσώπου. « εἰ γὰρ ἢ » τοῖς ἄλλοις ἀγαθῶν αἰτία τοσοῦτων πραγμάτων καὶ τηλικαύτης ταραχῆς ἡμῖν αἰτία γέγονε, τί τις εἶναι τοῦτο φαίη, πλὴν » ὅτι δῶρα λαβόντες οὗτοι καλὸν πρᾶγμα φύσει κακῶς διέθηκαν; » Παρατήρησον ὅτι ἡ κατασκευὴ, ἐρωτηματικῶς ἐκφερομένη ἐνταῦθα, ἔχει δύναμιν ἰσχυροτέραν τοῦ ἀποφαντικῆς· καὶ ὅτι ἐκ πάντων τούτων ἐξάγει στοχαστικῶς τὴν δωροδοκίαν.

Τί δ' ; οὐ τριήρεις τριακόσiai, καὶ σκευὴ ταύταις, κ.τ.λ.] Ἐνταῦθα ἀριθμῆι πρὸς τοῖς γενικοῖς καὶ εἰδικὰ ἀγαθὰ, ὡς δῆθεν προελθόντα ἐκ τῆς εἰρήνης. Πρὸς ταῦτα ἀπαντᾷ πρῶτον κατὰ

ἀντιπαράστασιν, κάμων σύγκρισιν πρὸς τὰ τοῦ Φιλίππου, καὶ παριστάνων ὀτιέκεινα εἶναι πολὺ μεγαλύτερα, ἐν οἷς φέρει καὶ κατασκευὴν ἐκ τοῦ προσώπου, *πραθεῖσα ὑπὸ τούτων*. Μετὰ ταῦτα λέγει ἐνστατικῶς, ὅτι τὰ ἀγαθὰ ταῦτα δὲν ὑπάρχουσιν εἰς ἡμᾶς ἐκ τῆς εἰρήνης ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων συμμάχων· καὶ κατασκευάζει τὴν ἐνστασιν ἐκ τοῦ δικαίου, διότι καὶ ταῦτα ἠθέλομεν ἔχει δικαίως διὰ τὴν εἰρήνην, καὶ οἱ σύμμαχοι ἤθελον σώζεσθαι, ἀν δὲν ἐπροδίδοντο ὑπὸ τούτων. Συμπέρασμα δὲ καὶ τῆς ἐνστάσεως καὶ τῆς ἀντιπαράστασεως εἶναι τὸ, οὐ δὴ δίκαιον ἐκείνω μὲν κ.τ.λ. καὶ κατασκευάζει τοῦτο διὰ τῆς ἐνστάσεως αὐτῆς.

Ὅπως δὲ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κ.τ.λ.] Ἀφοῦ ἔλυσε τὴν ἀντίθεσιν τῶν ἐκ τῆς εἰρήνης ἀγαθῶν καὶ κατὰ ἐνστασιν καὶ κατὰ ἀντιπαράστασιν, μεταχειρίζεται τῶρα ἐνστασιν καθολικωτέραν λέγων ὅτι πάντα ταῦτα ὅσα ἤθελεν εἰπεῖ ὁ Αἰσχίνης δὲν εἶναι ἀπολογία πρὸς τὴν κατηγορίαν· διότι δὲν κρίνεται περὶ οὐδενὸς τούτων, ἀλλ' ὅτι προκειμένου ζητήματος ὅποια πρέπει νὰ γείνη ἢ εἰρήνη, ἀντίπε πρὸς τοὺς γράφοντας τὰ δίκαια, καὶ συνηγόρησεν εἰς τὸν Φιλοκράτην γράφοντα εἰρήνην αἰσχρὰν καὶ ἀσύμφορον. Εἰσήγαγε δὲ εἰς τὸν λόγον ὁ ῥήτωρ τὴν περὶ εἰρήνης ἀντίθεσιν τοῦ Αἰσχίνου, διὰ νὰ ἀσφαλίῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς μέμψεως· διότι ἦτο καὶ αὐτὸς σύμφωνος μὲ τὸν Φιλοκράτην νὰ γείνη ἢ εἰρήνη· καὶ ὅτε ὁ Φιλοκράτης ἔγραψε ψήφισμα νὰ καλέσωσι κήρυκας καὶ πρέσβεις τοῦ Φιλίππου διὰ νὰ διαλεχθῶσι περὶ εἰρήνης, καὶ τὸ ψήφισμα τοῦτο κατηγορήθη ὑπὸ τινων ὡς παράνομον, καὶ ἐτέθη τίμημα ἑκατὸν ταλάντων, ἀβρώστησας ἐκάλεσεν αὐτὸν τὸν Δημοσθένη διὰ νὰ ἀπολογηθῇ ἀντ' αὐτοῦ, καὶ συνηγορήσας τοῦ Δημοσθένους ἐνίκησε τὸ τοῦ Φιλοκράτους ψήφισμα. Ἡ κατηγορία λοιπὸν δὲν γίνεται περὶ τοῦ ὅτι ἐπέισθη ἡ πόλις νὰ δεχθῇ τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ περὶ τοῦ ὅτι ὕστερον συνεφώνησε μὲ τὸν Φιλοκράτην γράφοντα νὰ γείνη ἢ εἰρήνη μὴ συμπεριλαμβανομένων ἐν ταῖς συνθήκαις τῶν συμμάχων, καὶ νὰ ἦναι ἡ αὐτὴ καὶ τοῖς ἐκγόνοις.

Ὅτι μὲν τοίνυν αἰσχρῶς καὶ κακῶς κ.τ.λ.] Ἐνταῦθα κάμνει συμπλήρωσιν τῶν ἤδη ἀποδεδειγμένων, ὅσα προεῖπεν ἐν τῇ προκατασκευῇ. Ἐπόμενον ἦτο μετὰ ταῦτα νὰ μεταχειρισθῇ ἀπὸ μέρους τοῦ κατηγορουμένου ἀντίληψιν κατὰ τὴν διαίρεσιν τῶν κεφαλαίων τοῦ στοχασμοῦ, καὶ νὰ λύσῃ αὐτὴν διὰ τῆς μεταλήψεως· διότι ἡ δύνατο ὁ Αἰσχίνης νὰ εἴπῃ, ἐξῆν μοι νὰ ἀπαγγείλω ὅσα εἶδον καὶ ἤκουσα, ἀλλ' ὁ ῥήτωρ παρέλιπε τὴν ἀντίληψιν, ἐπειδὴ ἔμελλε τῶρα ἐν τῇ μεταθέσει τῆς αἰτίας νὰ ἐξετάσῃ μὲ ποῖον σκοπὸν εἶπε ταῦτα, ἃ ἤκουσεν καὶ ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι εἶπε ταῦτα

μέ πονηρὸν σκοπὸν, διὰ τὴν ἀπατήσῃ, ἢ ἀντίληψις μένει ματαία, διότι πῶς ἠδύνατο τὴν εἶπῃ, ἐξῆν μοι εἰπεῖν, ἃ ἤκουσα, ἵνα ἀπατήσῃ; Ἡ μετὰθεσις τῆς αἰτίας ἐμφαίνεται εἰς τὸ, « Εἰ ταῦθ' » ὑπ' ἀβελτηρίας, ἢ δι' εὐήθειαν, ἢ δι' ἄλλην ἀγνοίαν ἠντιοῦν » αὐτῷ πέτρακται, αὐτὸς τ' ἀφίμει Αἰσχίνην, καὶ ὑμῖν ἀφείναι συμβουλεύω». καὶ εἶναι συγγνωμονική· διότι εἰς ταῦτα δίδεται συγγνώμη, πλὴν οὐχ ἀπλῶς· ἀνὴρ πολιτικός, καὶ πρεσβευτής, ὅστις ἐκουσίως προσέρχεται εἰς τὴν διαχείρισιν πολιτικῶν πραγμάτων, καὶ μάλιστα τῶν σπουδαιωτάτων, ὅστις διὰ τοῦτο ὑποτίθεται ὅτι γνωρίζει εἰς ἑαυτὸν ἰκανότητα, ἐὰν ἀμάρτη, δὲν εἶναι συγγνωστός, λέγων ὅτι ἤμαρτεν ἐξ ἀγνοίας, ἢ δι' εὐήθειαν. Ὁ ῥήτωρ ὅμως φαίνεται ὅτι καὶ τοῦτο συγχωρεῖ, καὶ τοὺς δικαστὰς συμβουλεύει νὰ συγχωρήσωσιν οὐχὶ ἀπὸ καλοκαγαθίας, ἀλλὰ διὰ τὴν εἰσέλθῃ σφοδρότερος εἰς τὴν ἀληθινὴν αἰτίαν, τὴν ὅποιαν λέγει ὅτι ἦτο ἡ δωροδοκία, ὅθεν δὲν ἀπαντᾷ εἰς τὴν συγγνωμονικὴν ταύτην ἀντίθεσιν ἐνστατικῶς, οὐχ ὑπ' ἀβελτηρίας, ἢ δι' εὐήθειαν, ἢ δι' ἄλλην ἀγνοίαν ἠντιοῦν ταῦτα πέτρακται. » ἀλλ' ὑποθέτει τοῦτο, καὶ ἔπειτα εἰσβάλλει εἰς τὴν ἐνστατικὴν λύσιν, καὶ δεικνύει καὶ ἐκ τῶν πεπραγμένων καὶ ἐκ τῶν παρεμμένων, ὅτι ἐδωροδοκῆθη· ἐνταῦθα λέγει ὁ Οὐλλπιανὸς ὅτι ἐμπίπτει τὸ δεύτερον στοχαστικὸν ζήτημα, ὅτι ἔλαβε δῶρα, ἢ ὁ δεύτερος στοχασμός· Ὁ δὲ ἡμέτερος Ἀθανάσιος δι' ἰσχυρίζεται λέγων, ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον καὶ τὸ μόνον στοχαστικὸν ζήτημα, ὡς τὸ αἴτιον πάντων καὶ ὧν εἶπεν ὁ Αἰσχίνης καὶ ὧν ἔπραξεν. Ὁ ῥήτωρ ὅμως ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων ἐπιχειρῶν δεικνύει τὴν αἰτίαν, ὅπερ ἐστὶ τὴν δωροδοκίαν.

Δεικνύει λοιπὸν τὸν Αἰσχίνην δῶρα λαβόντα, πρῶτον ἀναιρῶν τὴν συγγνωμονικὴν μετὰθεσιν ἢ τὸ χρῶμα, ἧγουν δεικνύων ὅτι οὔτε ἐξ ἀπάτης οὔτε ἐξ ἀγνοίας εἶπεν ἢ εἶπεν· ὅθεν συμπεραίνεται ὅτι εἶπε ταῦτα ἐκ πονηρίας, δῶρα λαβὼν· δεύτερον καὶ ἐξ ἄλλων καθεξῆς πολλῶν σημείων. Μεταχειρίζεται δὲ ἐπὶ τοῦ πρώτου διαίρεσιν διλημματικὴν· δυοῖν θάτερον, λέγει, ἢ ἤκουσε τὸν Φίλιππον ῥητῶς ὑπισχνούμενον ἐκεῖνα τὰ ὅποια εἶπεν, ἢ δὲν ἤκουσεν, ἀλλὰ γοητευθεὶς ὑπὸ τῆς περὶ τὰ ἄλλα φιλοφροσύνης αὐτοῦ καὶ φιλοφρονήσεως, αὐτὸς ἐφαντάσθη ταῦτα καὶ ἤλπισε· συμπεραίνει λοιπὸν ἐξ ἀμφοτέρων ὅτι ἔπρεπε νὰ μισῇ καὶ νὰ κατηγορῇ τὸν Φίλιππον, ὡς ἠπατημένος ὑπ' αὐτοῦ· τὸ συμπέρασμα ἐνταῦθα εἶναι ἐνθυμηματικόν· πᾶς γὰρ ὁ ἀπατηθεὶς μισεῖ καὶ κακῶς λέγει τὸν ἀπατήσαντα· ἀλλ' ὁ Αἰσχίνης ἠπατήθη ὑπὸ τοῦ Φιλίππου· ἄρα ἐχρῆν μισεῖν καὶ κακῶς λέγειν τὸν Φίλιπ-

πον· ὁ Αἰσχίνης ὅμως δὲν κάμνει τοῦτο· ἔπεται λοιπὸν ὅτι εἶναι δεδωροδοκῆμένος. Κατασκευάζει δὲ τὴν ἐλάσσονα, ὅτι δηλαδὴ ἔπρεπε νὰ μισῇ αὐτὸν, ἐκ τῶν προσωπικῶν, τουτέστι, διότι ἀδοξεῖ, διότι κρίνεται δικαίως περὶ τῶν ἐσχάτων, κ.τ.λ.

Ἔστιν οὖν ὅστις ὑμῶν φωνῆν ἀκήκοεν Αἰσχίνου κ.τ.λ.] Ταῦτα εἶναι ἐκ τῶν παρεμμένων. Καίτοι ταῦτα πάσχω διὰ τὸν Φίλιππον, δὲν μισεῖ αὐτὸν, δὲν λέγει οὐδὲν κατ' αὐτοῦ· ἄρα δὲν εἶπεν, ὅσα εἶπεν διότι ἦτο ἠπατημένος, ἀλλὰ διότι ἐμισθώθη ὑπ' αὐτοῦ διὰ τὴν ἀπατήσῃ τὴν πόλιν· εἰς ταῦτα ἐπάγει καὶ παραθέσιν, λέγων ὅτι καὶ οἱ μηδὲν ἀδικηθέντες ἴδιος ὑπὸ Φιλίππου κατηγοροῦσιν αὐτὸν, οὗτος δὲ τοιαῦτα παθὼν, οὐδὲν κακὸν ἐλάλησε κατ' αὐτοῦ. Μεταχειρίζεται ἔπειτα ἠθοποιίαν, τίνας λόγους ἦτο ἐπόμενον νὰ εἶπῃ, ἀν ἦτο τῶν ἠπατημένος.

Οὐ τοῖνον ἐκ τούτων μόνων κ.τ.λ.] Ἡ ἀνωτέρω ἀναίρεσις τῆς μετὰθεσεως τῆς αἰτίας εἶπε τοῦ χρώματος εἶναι ἐκ τῶν παρεμμένων· αὕτη δὲ ἡ ἀκόλουθος ἐξ ἀμφοτέρων, καὶ ἐκ τῶν παρεμμένων καὶ ἐκ τῶν πεπραγμένων· διότι, ὅτε ἦλθον Θετταλοὶ καὶ πρέσβεις τοῦ Φιλίππου ζητοῦντες παρὰ τῆς πόλεως νὰ ψηφίσῃ αὐτὸν Ἀμφικτύονα, ὁ Αἰσχίνης παρῶν, οὐ μόνον δὲν ἠναντιώθη (τοῦτο ἐκ τῶν παρεμμένων), ἀλλὰ καὶ συνεῖπε μόνος τῶν ἐν τῇ πόλει πάντων ἀνθρώπων (τοῦτο ἐκ τῶν πεπραγμένων), ἄρα δὲν ἦτο ἠπατημένος, ἀλλὰ μεμισθωμένος· αἴξει δὲ τὴν ἀτοπίαν τοῦ πεπραγμένου τούτου πρῶτον ἐκ τοῦ ἰδιάζοντος, μόνος τῶν πάντων ἀνθρώπων· δεύτερον διὰ τῆς πρὸς τὸν Φιλοκράτην παραθέσεως, ὅτι καὶ τοιοῦτος ὢν ἐκεῖνος, ὅμως δὲν ἐτόλμησε νὰ κάμῃ τοῦτο· τρίτον ἐκ τῆς ὀλιγωρίας τὴν ὅποιαν ἔδειξε πρὸς τοὺς θορυβοῦντας διὰ τοὺς λόγους αὐτοῦ, καὶ τῆς περιφρονήσεως τοῦ δήμου ἐνώπιον τῶν πρέσβων τοῦ Φιλίππου.

Ἔτι τοῖνον εἰ μὲν μηδένα κ.τ.λ.] Ἦτο ἀπηγορευμένον ὑπὸ τοῦ νόμου παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι νὰ αἰκίζηται ἢ νὰ δεσμεύηται ἐλεύθερος πολίτης, διὰ τὴν μαρτυρήσῃ· μόνον οἱ δούλοι ὑπέκειντο εἰς τοιαῦτα ἄδικα καὶ ἀπάνθρωπα μέσα. ὁ Δημοσθένης λοιπὸν οὐκ ἔχων οὐδένα τὸν μαρτυρήσαντα ὅτι ὁ Αἰσχίνης ἐδωροδοκῆθη παρὰ τοῦ Φιλίππου, προστρέχει εἰς τὰ σημεῖα καὶ εἰς τὰ εἰκότα. Ὁ Φιλοκράτης ἐφαίνετο ἐκ πολλῶν καὶ ἰσχυροτάτων σημείων ὅτι ἦτο δεδωροδοκῆμένος ὑπὸ τοῦ Φιλίππου· ἐσιτοπῶλει, ἔκαμνεν οἰκοδομὰς, ἔλεγεν ὅτι θέλει ὑπάγει πρὸς τὸν Φίλιππον, καὶ ἀν ἡ πόλις δὲν χειροτονήσῃ αὐτὸν πρεσβευτὴν, ἐξυλήγει, κατηλλάσσετο παρὰ τοῖς τραπέζιταις

χρυσᾶ νομίσματα. Ἄν λοιπὸν ὁ Αἰσχίνης ἦτο ἀδωροδόκητος, ἔπρεπε νὰ ἀπέχη ἀπὸ τοιοῦτου ἀνθρώπου, νὰ μὴ ἔχη μηδεμίαν σχέσιν μετ' αὐτοῦ, τοῦλάχιστον διὰ νὰ μὴ δώσῃ ὑπόνοιαν, ἀλλ' αὐτὸς δὲν κάμνει τοῦτο, τὸ ἐναντίον μάλιστα, μὲ τὸν Φιλοκράτην τὸν ὁμολογοῦντα καὶ φανερώς δεικνύοντα ὅτι ἐδωροδοκίῃ ἔχει τοσαύτην οἰκειότητα, τοὺς δὲ μηδὲν ἀδίκον πράξαντας εἰς τὴν πόλιν πολεμεῖ· ταῦτα εἶναι σημεῖα ὅτι καὶ αὐτὸς εἶναι δωροδοκούμενος, κατὰ τὸ «τοιοῦτος ἔστιν ἕκαστος, οἷς περ ἦδε-ται ξυνών» εἶναι δὲ ταῦτα, ἐξ ὧν συμπεραίνει τὴν δωροδοκίαν τὰ μὲν παρειμένα, τὰ δὲ πεπραγμένα· ἂ ἡ μεγάλη οἰκειότης πρὸς τὸν δωροδόκον Φιλοκράτην. β' τὸ ὅτι δὲν ἠθέλησε νὰ καταμαρτυρήσῃ αὐτοῦ, ὅτε εἰσηγγέλλετο ὑπὸ τοῦ Ἰπερίδου· γ'. ὅτι καὶ νὰ πάσχῃ ὅτι οὖν προκρίνει, παρὰ νὰ κάμῃ τι ἀπαρέσκον εἰς τὸν Φίλιππον. καὶ ται, τίς ἡ κοινορία; τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸ πρῶτον· τίς ἡ πολλὴ πρόνοια ὑπὲρ Φιλοκράτους αὐτῆ; τοῦτο εἰς τὸ δεύτερον.

Ταῦτ' οὐ φανερά, ὡ ἀνδρες Ἀθηναῖοι; κ.τ.λ.] Ταῦτα ἐπιφωνεῖ οὐ μόνον χάριν αὐξήσεως, ἀλλὰ καὶ ὡς μαρτυρίαν. ὅθεν καὶ προσωποποιεῖ αὐτὰ λέγων, ταῦτ' οὐ βοᾷ καὶ λέγει, ὅτι χρήματα εἴληφεν Αἰσχίνης, κ.τ.λ.

Καὶ τίς μου καταμαρτυρεῖ, φησι, δῶρα λαβεῖν;] Ἐνταῦθα φαίνεται ῥητικῶς ἡ ἀπαίτησις τῶν ἐλέγχων, τὴν ὅποιαν φέρει μετὰ πολλὴν ἐξέτασιν τῶν σημείων· οὐκ ἔχων δὲ μάρτυρας, παριστάνει αὐτὰ τὰ πράγματα καταμαρτυροῦντα αὐτοῦ δωροδοκίαν· ταῦτα δὲ εἶναι ἡ τῶν Φωκέων ἀπώλεια καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐκ τῶν ψευδῶν αὐτοῦ ἀπαγγελιῶν κ.τ.λ.

Ἐπειδὴ γὰρ ἀπεπέλλετ' αὐθις κ.τ.λ.] Τέταρτον τοῦτο σημεῖον τῆς δωροδοκίας ἐκ τῶν πεπραγμένων· ὅτι ἐν τῇ τρίτῃ πρεσβείᾳ ἐχειροτονήθη ὁ Αἰσχίνης πρεσβευτῆς μετὰ καὶ ἄλλων ἐνῶ οἱ Φωκεῖς ἐσώζοντο ἔτι, ἐξωμόσατο τὴν πρεσβείαν προσποιηθεὶς τὸν ἄρρωστον· ὅτε δὲ ἦλθεν ἡ λυπηροτάτη ἀγγελία τῆς ἀπωλείας τῶν Φωκέων, ἀπῆλθε πρὸς τὸν ἀπολέσαντα αὐτοὺς Φίλιππον αὐτοχειροτόνητος. Τὸ σημεῖον τοῦτο λέγει μέγα καὶ φανερώτατον· ὅθεν καὶ αὐξάνει αὐτὸ προσημαζόμενος ἐξ ἀορίστου προσλήψεως. «Πολλῶν τοίνυν καὶ δεινῶν ὄντων τῶν πεπραγμένων Αἰσχίνῃ τούτῳ κ.τ.λ. μέχρι τοῦ ἐξελέγξει. Αὐξεῖ δὲ καὶ κρατύνει τὸ σημεῖον τοῦτο ἂ. ὅτι ἀφνης ἐφάνη ὑγιῆς ὁ μέχρι τότε ἄρρωστος ὢν· β'. ὅτι ἀπῆλθεν αὐτοχειροτόνητος· διότι εἶχεν ἀρνηθῆ τὴν πρεσβείαν ἕνεκεν τῆς ἀρρώστιας· γ'. ὅτι ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ εἶχε χειροτονήσει ἡ πόλις· δ'. ὅτι δὲν ἐσυλλογίσθη

τὸν παρὰ τῶν Θηβαίων κίνδυνον, μέλλων νὰ περάσῃ διὰ τοῦ στρατοπέδου αὐτῶν, τοὺς ὁποίους ἔλεγεν ὅτι ἐκήρυξαν ἀμοιβὴν χρημάτων κατὰ τῆς ζωῆς αὐτοῦ, καὶ πρὸ τούτων ἔτι αὐξεῖ τὸ ἀτοπον ἐκ τοῦ καιροῦ, ὅτε ἡ πόλις ἦτο ἐν μεγίστῃ ταραχῇ, καὶ ἐξ ὧν ἔπραξεν ἐλθὼν ἐκεῖ· πρῶτον, ὅτι, ἐνῶ οἱ Ἀθηναῖοι πάντες συνήλθον εἰς τὴν ἀπώλειαν τῶν Φωκέων, ὥστε οὐδὲ τοὺς θεωροὺς ἔπεμψαν κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὰ Πύθια, αὐτὸς συνευχαίετο καὶ συνεώρταζε μετὰ τοῦ Φιλίππου καὶ τῶν Θηβαίων τὰ ἐπινίκια· δεύτερον συνήχετο μετ' ἐκείνων κράτος καὶ νίκας κατὰ τῶν ἐναντίων, ὅπερ ἔστι καθ' ἡμῶν καὶ κατὰ τῶν συμμάχων· τρίτον, καὶ συνστεφανοῦτο· τέταρτον, καὶ συνεπαιάνιζε· πέμπτον, καὶ φιλοτησίας προέπεινεν· μάρτυρας δὲ τούτων εἰσάγει τοὺς συμπεσθεύσαντας μετὰ τοῦ Αἰσχίνου τὴν τρίτην πρεσβείαν.

Σκοπεῖτε τοίνυν τί ἔσται τίμημα κ.τ.λ.] Παρέλιπεν ὁ ῥήτωρ τὸ συμπέρασμα τοῦ τελευταίου τούτου σημείου τῆς δωροδοκίας, καὶ ἔως ἐπίτηδες, ὡς παρ' αὐτῶν τῶν δικαστῶν ἐξαγομῆνον· τοιαύτας παραλείψεις συνεθίζουσιν οἱ ῥήτορες, ἀφίνοντες τοὺς δικαστὰς νὰ κρίνωσιν ἐκ τῶν λεχθέντων. Μετὰ τὰς ἀποδείξεις δὲ τῆς δωροδοκίας καὶ τὰς λύσεις τῶν ἀντιθέσεων ἐπιλογίζεται καὶ προτρέπει τοὺς δικαστὰς εἰς τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν, λέγων ὅτι εἶναι αἰσχρὸν νὰ ἀφήσωσιν αὐτὸν ἀτιμώρητον. κατασκευάζει δὲ τοῦτο πρῶτον ἐκ τῶν ἐναντίων· διότι τὸ νὰ ἀφήσωσιν ἀτιμώρητον αὐτὸν, τὸν ὅποιον ἔλαβον ἐπ' αὐτοφώρῳ τοιαῦτα πράξαντα, εἶναι ἐναντίον μὲ ὅσα πάντες κοινῶς καὶ φρονοῦσι καὶ λέγουσι περὶ τῶν πεπραγμένων, ὅτι εἶναι ἀσεβῆ καὶ δεινὰ, καὶ οὔτε δίκαια οὔτε συμφέροντα εἰς τὴν πόλιν· δεύτερον ἐκ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐπικρίσεως, οἵτινες δικαίως θέλουσι, λέγει, μεμφοθῆ ὑμᾶς, ὅτι τὸν μὲν Φίλιππον μισεῖτε διότι ἀγοράζει παρὰ τῶν πωλούντων τὰς πράξεις, τοῦτον δὲ τὸν αἰσχρῶς πωλήσαντα τὰ ὑμέτερα ἀφίνετε ἀτιμώρητον.

Τάχα τοίνυν καὶ τοιοῦτος ἦξει τις λόγος κτλ.] ταῦτα εἶναι ἀντίθεσις ἀπὸ τοῦ συμφέροντος, ἀποτεινομένη οὐχὶ πρὸς τὰς ἀποδείξεις τῆς δωροδοκίας, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀξίωσιν τοῦ κατηγοροῦ προτρέποντος τοὺς δικαστὰς εἰς τιμωρίαν τοῦ Αἰσχίνου· ὁ Αἰσχίνης, ἔως δὲ καὶ οἱ συνήγοροι αὐτοῦ, ἀναστέλλων δῆθεν τοὺς δικαστὰς λέγει, ὅτι δὲν συμφέρει εἰς τὴν πόλιν νὰ καταδικασθῶσιν οἱ πρεσβεύσαντες πρὸς τὸν Φίλιππον, διότι τοῦτο θέλει γίνεαι αἰτία ἔχθρας· τοῦτο εἶναι ἡ κατασκευὴ τῆς ἀντιθέσεως λαμβανομένη ἐκ τοῦ πράγματος, ἦγουν ἐκ τοῦ καταψηφισασθαι, λύει δὲ ταύτην ὁ ῥήτωρ διὰ τοῦ βιαίου· διττῶς δὲ γίνεται ἡ

χρήσις τοῦ θιαίου, πρῶτον, ὅταν τὸ προβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ κατηγορουμένου φυλάττωμεν ἀπερίτρεπτον δεχόμενοι αὐτὸ πρὸς τὸ παρὸν, τὴν δὲ ἀξίωσιν αὐτοῦ περιτρέπωμεν εἰς τὸ ἐναντίον, συμπεραίνοντες, ὅτι δι' αὐτὸ μάλιστα, τὸ ὅποιον ἐκεῖνος προβάλλει ὡς μέσον τοῦ διαφυγεῖν τὴν τιμωρίαν, εἶναι ἀξίος νὰ τιμωρηθῇ· ὁ δεύτερος τρόπος τοῦ θιαίου εἶναι ὅταν αὐτὸ τὸ προτεινόμενον ὑπ' αὐτοῦ περιτρέπωμεν εἰς τὸ ἐναντίον, δεικνύοντες, ὅτι οὐχ οὕτως ἔχει, ἢ οὕτω γίνεται, ἢ γενήσεται, ἀλλὰ τὸ ἐναντίον μάλιστα· ἐνταῦθα λοιπὸν κατὰ ἀντιπαράστασιν πρῶτον συμπεραίνει κατὰ τὸν πρῶτον τρόπον τοῦ θιαίου, λέγων, ὅτι ἂν τοῦτο εἶναι ἀληθές, μεγαλύτερον τούτου ἀδίκημα δὲν δύναται νὰ εὕρη· καὶ κατασκευάζει τοῦτο ἐκ τῶν προσωπικῶν, ἐκ τῆς δυνάμεως καὶ τοῦ μεγέθους τῆς ἐξουσίας, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ προδότες οὗτοι δωροδοκούμενοι προήγαγον αὐτόν· κατὰ δὲ τὸν δεύτερον τρόπον τοῦ θιαίου λύει τὴν ἀντίθεσιν τοῦ Αἰσχίνου κατὰ ἔνστασιν λέγων, ὅτι τὸ καταψηφίσασθαι τῶν πρέσβων θέλει γίνεαι μάλιστα ἀρχὴ συμφερούσης φιλίας· κατασκευάζει δὲ ἐκ τοῦ πράγματος τοῦτο, διότι ἡ καταψηφίσις αὐτῆ θέλει διδάξει αὐτόν νὰ μὴ θεραπεύῃ τοῦτον ἢ ἐκείνον, οἵτινες δὲν εἶναι κύριοι τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ τὴν πόλιν, ἣτις ἔχει τῶν ἀπάντων τὴν κυριότητα· ἐργασία τῆς κατασκευῆς ταύτης εἶναι τὸ παράδειγμα τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας Ἀρταξέρξου τοῦ Μνήμονος· Μετὰ τὴν ἐν Λεύκτρως μάχην, ἐν ἣ ἐνίκησαν οἱ Θηβαῖοι τοὺς Λακεδαιμονίους στρατηγούντος τοῦ Ἐπαμινώνδου, πολλοὶ λαοὶ τῆς Ἑλλάδος φθονήσαντες ἢ φοβούμενοι τὴν δύναμιν καὶ αὐξήσιν τῶν Θηβαίων, συμμαχούσαντες ἐπεμψαν πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα ζητοῦντες τὴν συμμαχίαν αὐτοῦ· ἐπεμψαν καὶ οἱ Θηβαῖοι τὸν Πελοπίδαν, ὅστις ἔλαβε μεγάλην δεξίωσιν παρὰ τοῦ μονάρχου καὶ ἐπεισεν αὐτόν εἰς πᾶν ὅ,τι ἐζήτηι· παρὸν δὲ καὶ ὁ Τιμαγόρας πρεσβευτὴς τῶν Ἀθηναίων ἐφάνη, ὅτι ἐνέδιδεν εἰς τὰς προτάσεις τοῦ Πελοπίδου καὶ ἐδέχθη δῶρα πολλὰ παρὰ τοῦ βασιλέως· ὅτε δὲ ἐπέστρεψεν εἰς τὰς Ἀθήνας, κατηγορηθεὶς ἐπὶ δωροδοκίᾳ ὑπὸ Λέοντος τοῦ συμπρεσβευτοῦ κατεδικάσθη εἰς θάνατον, καὶ μαθὼν τοῦτο ὁ βασιλεὺς δὲν ἐθεράπευε τοῦ λοιποῦ τοῦτον ἢ ἐκείνον τὸν Ἀθηναῖον, ἀλλὰ τὴν πόλιν· ὅθεν συμπεραίνει ἐκ τοῦ ὁμοίου, ὅτι καὶ ὁ Φίλιππος ἤθελε κάμει τὸ αὐτὸ, ἐὰν ἔβλεπέ τινα ἐκ τούτων τιμωρηθέντα· καὶ τώρα ἐὰν ἴδῃ, θέλει ζητεῖ τοῦ δήμου τὴν εὐνοίαν, ἀλλ' οὐχὶ τῶν πρέσβων τὴν διαφορὰν· ἔπειτα θεωρῶν τὸ πρᾶγμα ἐκ τοῦ ἐναντίου συμπεραίνει λέγων, ὅταν ἔμως ἀκούσῃ ὅτι τινὲς τῶν ῥητόρων ἰσχύουσι παρ' ὑμῖν, καὶ ἄγουσιν εἰς δίκην

ἄλλους, τί θέλει προτιμήσει νὰ κάμῃ; νὰ ἀναλώσῃ πολλὰ δυνάμενος ὀλίγα, καὶ πάντας νὰ θεραπεύῃ, δυνάμενος ὀλίγους; τότε ἤθελε μάλισθαι· ἄρα μὴ εὐρίσκων διὰ τὸν φόβον τῶν νόμων ἐτοιμοὺς νὰ διαφθείρωνται μὲ δῶρα, θέλει ζητεῖ νὰ θεραπεύῃ καὶ νὰ εὐεργετῇ τὴν πόλιν αὐτήν· Κάμνει δὲ καὶ τούτου ἐργασίαν ἐκ παραδείγματος λέγων· οὐδὲ τὴν τῶν Θηβῶν πόλιν εἴλετο δημοσίᾳ ποιεῖν ὁ Φίλιππος εὖ, πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλ' ὑπὸ τῶν πρέσβων ἐπεισθη κτλ· μετὰ ταῦτα ἀντιπαράβαλλει τί προήλθεν εἰς τὴν πόλιν ἐκ τῆς πρὸς τὸν Φίλιππον εἰρήνης, καὶ τί εἰς τοὺς πρέσβεις· καὶ ἐκ τῆς παραθέσεως τῶν ἀποτελεσμάτων συμπεραίνει τὸ μέγεθος τοῦ ἀδικήματος καὶ τὴν αἰσχρότητα τῆς προδοτικῆς εἰρήνης, *Ἀντιθῶμεν* δὲ, τί τῆ τῶν Ἀθηναίων πόλει γέγονεν ἐκ τῆς εἰρήνης, καὶ τί τοῖς πρέσβεσι τοῖς τῶν Ἀθηναίων κτλ.

Ὁδὲ τοίνυν θαυμάσαι μ' ἂν εἰ καὶ τούτων τι πολμήσει λέγειν κτλ.] ταῦτα εἶναι ἀντίθεσις μεταστατικῆ, ὅτι δῆθεν ἦτο ἀδύνατον νὰ γείνη ἡ εἰρήνη τιαυτή, ὁποίαν ἤθελεν ὁ Δημοσθένης, διότι οἱ στρατηγοὶ ἐφέρθησαν κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ. λύει δὲ διλημματικῶς· ἐὰν ὁ Αἰσχίνης ἐπέμφθη πρεσβευτὴς ἐξ ἄλλης τινὸς πόλεως, τὴν ὁποίαν θέλει εἰπεῖ, ὅτι ἐνίκησεν ἐν τῷ πολέμῳ καὶ ἔχει πολλοὺς τοὺς στρατηγοὺς, εἰκότως ὠφελήθη λαβὼν δῶρα· ἀλλ' ἐὰν ἐπέμφθη ἐκ ταύτης, τῆς ὁποίας τοὺς στρατηγοὺς λέγει, ὅτι ἐφέρθησαν κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ, διατὶ ἐξ ὧν ἡ πόλις ἐδυστύχησε στερηθεῖσα καὶ πόλεων καὶ συμμάχων, αὐτὸς φαίνεται, ὅτι καὶ δῶρα ἔλαβε; τοῦτο δὲν ἦτο εἰκόσ· καὶ φέρει κατασκευὴν ἐκ τοῦ πράγματος, ἢ ἐκ τοῦ ὁμοίου, καὶ ἔπειτα ἐκ τοῦ ἐναντίου· καθὼς ἡ πόλις ἢ πέμψασα αὐτόν πρεσβευτήν ἐδυστύχησεν ἐκ τῆς ἀναξιοτήτος τῶν στρατηγῶν, οὕτως ἔπρεπε καὶ οἱ πρέσβεις νὰ δυστυχήσωσιν, ἀλλὰ τώρα ἡ μὲν πόλις ἐστερήθη τῶν ἑαυτῆς, οὗτος δὲ ἔλαβε χρήματα καὶ κτήματα. — Ἔτι τοίνυν κάκεινο σκέψασθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.] παραβάλλει ἔπειτα τὴν δύναμιν τῶν Φωκέων πρὸς τὴν τῶν Θηβαίων, καὶ δεικνύει, ὅτι μᾶλλον ὑπερεῖχον οἱ Φωκεῖς τῶν Θηβαίων ἐν τῷ πολέμῳ, παρὰ ὁ Φίλιππος τῶν Ἀθηναίων, καὶ κατασκευάζει τοῦτο ἐκ τῶν προσωπικῶν καὶ ἐκ τῶν πεπραγμένων· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἂν καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ κακοποιῶσιν ἐκείνον ὅποτε ἤθελον, οὐδένα ὅμως φόβον εἶχον νὰ κακοποιηθῶσιν ὑπ' ἐκείνου· διὰ τί λοιπὸν ἐκ τῆς αὐτῆς εἰρήνης εἰ μὲν Θηβαῖοι, οἱ τοσοῦτον ἐν τῷ πολέμῳ νικώμενοι, ἀπέλαβον τὰ ἑαυτῶν καὶ τὰ τῶν Φωκέων τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν προσαπέκτησαν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, καὶ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια εἶχον, πολέμου ὄντος, ταῦτα ἐστερήθησαν ἐπὶ τῆς εἰρήνης; τὸ αἴτιον μὲν

εἶναι, ὅτι ἐκείνων μὲν οἱ πρέσβεις ἐστάθησαν πιστοὶ εἰς τὴν ἑαυτῶν πατρίδα, οὗτοι δὲ προδοταί· ἐξηγῶν δὲ τὴν αἰτίαν συναγει ὁμοῦ καὶ τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἐδωροδοκῆθησαν. — Ἄλλα γὰρ Δία τοὺς συμμάχους ἀπειρηκέναι, φήσει, τῷ πολέμῳ κτλ..] Ἄλλη ἀντίθεσις μεταστατική, ὅτι τάχα οἱ σύμμαχοι μὴ δυνάμενοι πλέον νὰ ἀντέχωσιν, ἐδέχθησαν τὴν εἰρήνην· εἰσάγει δὲ τὴν ἀντίθεσιν ταύτην εἰρωνικῶς· πῶς οἱ Φωκεῖς ἐνῶ ἦσαν νικηταί, ἐδέχθησαν τοιαύτην εἰρήνην; διότι δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ ἀντέχωσιν εἰς τὸν πόλεμον· ὅθεν ἢ τοιαύτη ἀντίθεσις μετὰ τὰ προηγθέντα εἶναι αὐταναιρέσις· ἐγκαίρως δὲ ἐπάγει εἰς τὴν ἀντίθεσιν ταύτην καὶ τὴν ἐφεξῆς διήγησιν. Μετὰ τὰς ἀποδείξεις τῆς δωροδοκίας καὶ τὰς λύσεις τῶν ἀντιθέσεων τοῦ Αἰσχίνου ἐπανέρχεται εἰς τὴν ἐπὶ τοὺς ὄρκους πρεσβείαν, ὅτε αὐτὸς μὲν ἔλεγε νὰ πλεύσωσιν ἄνευ ἀναβολῆς εἰς τὸν Ἑλλησπόντον, ἀφοῦ οἱ τοῦ Φιλίππου πρέσβεις ἔλαβον τοὺς ὄρκους τῆς εἰρήνης διὰ νὰ λάβωσιν καὶ αὐτοὶ τοὺς τοῦ Φιλίππου καὶ νὰ μὴ δώσωσι καιρὸν εἰς αὐτὸν νὰ ἐξουσιάσῃ καὶ ἄλλα μέρη τῆς Θράκης· ὁ δὲ Αἰσχίνης καὶ οἱ ἄλλοι οἱ συμπρέσβεις ἐπέμενον νὰ ὑπάγωσι διὰ ξηρᾶς· ὅθεν προῆλθε βραδύτης, ἣτις ἐπέφερε πολλὴν βλάβην εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ τελευταῖον τὴν τῶν Φωκῶν ἀπώλειαν· ὅτι δὲ ταῦτα προβλέπων ἔσπευδε τὸν πλοῦν, ἀπόδειξιν τούτου ἐπάγει καὶ τὸ ψήφισμα, τὸ ὁποῖον βουλευτῆς ὢν τότε ἔγραψε, δι' οὗ προσετέτατετο εἰς τοὺς πρέσβεις νὰ ἀναχωρήσωσιν εὐθὺς καὶ εἰς τὸν Πρόξενον τὸν μοίραρχον τοῦ ναυτικοῦ νὰ μετακομίσῃ αὐτοὺς ὅπου ἤθελε μάθει ὅτι εὐρίσκεται ὁ Φίλιππος· ἐκείνοι δὲ ὡς ἦλθον εἰς τὸν ὠρεὸν, ὅπου ἔπρεπε νὰ παραλάβῃ αὐτοὺς ὁ Πρόξενος, ἀμελήσαντες τὰ ἐν τῷ ψήφισματι προστεταγμένα περιώδευον καὶ πάλιν φθάσαντες εἰς τὴν Μακεδονίαν μετὰ εἰκοσιτρεῖς ἡμέρας ἐκάθηντο ἐν τῇ Πέλλῃ περιμένοντες τὸν Φίλιππον· ἐκ τούτων πάντων ἀποδεικνύει, ὅτι ἐπίτηδες ἐβράδυνον τὴν εἰς Μακεδονίαν ἀφίξιν αὐτῶν, καὶ διέτριβον ἐκεῖ τοσοῦτον χρόνον· ἔλαβον ἔπειτα τοὺς ὄρκους καθ' ὁδὸν ἐν πανδοχείῳ, οὐχὶ ἐν ἱερῷ τινι τύπῳ· ὅθεν, λέγει, αἰσχρῶς, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἀναξίως ὑμῶν τότε ἐλάβομεν αὐτούς· ὅτε ὁ Φίλιππος ἤρχετο ἡδὴ εἰς τὰς Θερμοπύλας μετὰ δυνάμει, ἔστερξαν νὰ μὴ ἐμπεριληφθῶσιν εἰς τοὺς ὄρκους οἱ Φωκεῖς καὶ οἱ Ἄλεις, καὶ δὲν ἔλαβον τοὺς ὄρκους τῶν ἄλλων συμμάχων· ταῦτα πάντα πράξαντες ὑπὲρ τοῦ Φιλίππου· εἰς ἀπόδειξιν τούτου φέρει καὶ ἄλλα ἐπιχειρήματα· ἀναγινώσκειται τὸ ψήφισμα καθ' ὃ ἔπρεπε νὰ ὀρίσωσι τὸν Φίλιππον, ἔπειτα ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Φιλίππου, ἔπειτα τὸ τοῦ Φιλοκράτους

ψήφισμα, δι' οὗ οἱ Φωκεῖς καὶ οἱ Ἄλεις ἀπεκλείοντο τῶν συνθηκῶν. ἔπειτα τὸ τοῦ Δήμου, τὸ ὁποῖον προσέτατε νὰ ἀποβληθῇ ἐκ τοῦ ψήφισματος τοῦ Φιλοκράτους ἡ ἐξαίρεσις αὐτῆ τῶν Ἄλτων καὶ Φωκῶν· πρὸ δὲ τῆς τούτων ἀναγνώσεως συμπεραίνων λέγει, Καί τοι ταῦθ' ὅταν ἐξελέγχωνται πάντα κ.τ.λ.

Καὶ μὴν ὅτι τὸν Φίλιππον ἐν Ἑλλησπόντῳ καταλάβομεν ἂν κ.τ.λ.] ὁ Δημοσθένης ἐγκαλεῖ τὸν Αἰσχίνην ὡς πείσαντα τὴν πόλιν νὰ κάμῃ τὴν εἰρήνην ἄνευ τῶν Φωκῶν, καὶ ὁ Αἰσχίνης ἀντεγκαλεῖ τὸν Δημοσθένη ὡς πείσαντα αὐτὴν νὰ κάμῃ ταύτην ἄνευ τοῦ Κερσοβλέπτου· ὁ ῥήτωρ λοιπὸν ἀποδείξας τὴν ἐξαίρεσιν τῶν Φωκῶν ὅτι ἐγίνε διὰ τὴν φθορὰν αὐτῶν, λέγει, ὅτι ἡ τοῦ Κερσοβλέπτου ἐγίνε ἐν δέοντι· διότι ὁ καιρὸς δὲν συνεχώρει νὰ περιμείνωσι τοὺς παρὰ τοῦ Κερσοβλέπτου πρέσβεις· καὶ διότι ἦτο εὐκόλον νὰ σώσωσιν αὐτὸν πλεύσαντες τὴν ταχίστην εἰς τὴν Θράκην, ὡς αὐτὸς συνεβούλευσε, καὶ ψήφισμα περὶ τούτου ἔγραψεν, ὅθεν ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ τοῦ Κερσοβλέπτου ἀπώλεια προῆλθεν ἐκ τῆς βραδύτητος τῶν πρεσβείων· πρὸς ταῦτα φέρει καὶ τὴν μαρτυρίαν τῆς πρὸς τὸν Εὐκλείδην γενομένης παρὰ τοῦ Φιλίππου ἀποκρίσεως· διότι ἀκούσασα ἡ πόλις τὴν φθορὰν τοῦ Κερσοβλέπτου ἔπεμψε τὸν Εὐκλείδην (1) διὰ νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ Φιλίππου λόγον τῶν πραγθέντων· ὁ δὲ ἀπεκρίθη, ὅτι δὲν ἔπραξεν οὐδὲν παράσπονδον· διότι ἡ συνέντευξις τῶν ἐξ Ἀθηνῶν πρεσβείων ἐγείνε ὕστερον, καὶ ὅτι πρὶν δώσει τοὺς ὄρκους τῆς εἰρήνης ἐκυρεύεσε τοὺς τόπους τούτους τῆς Θράκης.— Ὅτι τοῖνον οὐδὲ ἄρνησις ἐστὶν αὐτῶν κτλ..] Ἀπολογηθεὶς ὑπὲρ αὐτοῦ, ὅτι πάντα τὰ δέοντα ἔπραξε διὰ νὰ προλάβῃ καὶ νὰ σώσῃ τὸν Κερσοβλέπτην καὶ τὴν Θράκην, ἔρχεται εἰς τὰς ἀποδείξεις ὅτι διὰ τὸν Αἰσχίνην ἀπωλέσθησαν· συγκρίνει τὴν ἐν τῇ πρώτῃ πρεσβείᾳ σπουδὴν αὐτῶν, καὶ τοὶ πολέμου ὄντος, πρὸς τὴν βραδύτητα ἣν ἔδειξαν ἐν καιρῷ εἰρήνης εἰς τὸ νὰ λάβωσι τοὺς ὄρκους· ἐπὶ τῆς πρώτης πρεσβείας ἡ πόλις εἶχε προπέμψει κήρυκα διὰ νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν πορείαν αὐτῶν· ἐκείνοι ὅμως δὲν περιέμενον τὸν κήρυκα, οὐδὲ ἀνέβαλον τὸν καιρὸν, ἀλλ' ἐνῶ ἡ Ἄλος (2) ἐπολιορκεῖτο, ἔπλευσαν εἰς αὐτὴν καὶ ἐκεῖθεν διήλθον διὰ τοῦ στρατεύματος τοῦ

(1) Οὗτος ἦτο ἀνὴρ πεπαιδευμένος καὶ εἶχε βιβλιοθήκην πλουσιωτέραν πασῶν τῶν ἐν Ἀθῆναις· τοῦτον οἱ Ἀθηναῖοι ἔπεμψαν μόνον καὶ μετὰ σπουδῆς διὰ νὰ παραστήσῃ εἰς τὸν Φίλιππον τὴν ἀδικίαν τῶν ἐν Θράκῃ πραγθέντων αὐτῷ.

(2) Ἄλος καὶ Παγασαὶ ἦσαν πόλεις τῆς Θετταλίας παράλιαι, ὀλίγον ἀπέχουσαι ἀλλήλων.

Παρμενίωνος ὅστις τὴν ἐπολιόρκει, καὶ ἤλθον εἰς τὰς Παγασάς, καὶ προχωροῦντες ἀπήντησαν τὸν κήρυκα εἰς τὴν Λάρισσαν· μετὰ τούτου σπουδῆς καὶ προθυμίας ἐπορεύοντο τότε· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ πρεσβείᾳ τῇ γενομένῃ διὰ τοὺς ὄρκους, εἰρήνης οὐσης καὶ πάσης ἀσφαλείας εἰς τὴν πορείαν, καὶ προστεταγμένοι παρὰ τῆς πόλεως νὰ σπεύδωσιν, οὔτε τὴν πορείαν ἐπετάχονον, οὔτε τὸν πλοῦν, διὰ τί; διότι τότε μὲν συνέφερον εἰς τὸν Φίλιππον νὰ γίνῃ ὅσον τάχιστα ἡ εἰρήνη· ὕστερον δὲ νὰ παρέλθῃ πολὺς ὁ ἐν τῷ μεταξὺ χρόνος πρὶν λάβωσι τοὺς ὄρκους.

Ὅν τοίνυν χρόνον ἤμεν ἐκεῖ κ.τ.λ.] διηγεῖται εἰς τί κατεγίνετο αὐτὸς ὅσον καιρὸν διέτριβεν εἰς Μακεδονίαν, καὶ εἰς τί οἱ συμπρέσβεις, δεικνύων καὶ ἐντεῦθεν τὴν διαφθορὰν αὐτῶν καὶ τὴν τοῦ Φιλίππου πονηρίαν καὶ ἀπιστίαν, ἑαυτὸν δὲ ἀδιάφθορον.

Τί δήποτε, ὡς φησ, ὦ Δημοσθένες, κ.τ.λ.] Μετὰ τὰ ἤδη λεχθέντα ἀντιπίπτει εἰς τὸν Δημοσθένην ἡ παραγραφικὴ αὕτη ἀντίθεσις τοῦ Αἰσχίνου. Ἐπειδὴ ἐλέπων ἐμὲ συνηγοροῦντα ὑπὲρ τοῦ Φιλοκράτους, κατενόησας ἐντεῦθεν ὅτι ἡμεῖς ἐδολιευόμεθα, διὰ τί συνηκολούθησας ἐν τῇ δευτέρᾳ πρεσβείᾳ τῇ γενομένῃ διὰ τοὺς ὄρκους, καὶ δὲν ἐξώμοσας; ἡ ἀπόκρισις εἶναι φανερὰ καὶ ἀναντιρρήτος· ὁ Δημοσθένης εἶχεν ὑποσχεθῆ ἀπὸ τῆς πρώτης πρεσβείας νὰ ἐξαγοράσῃ τινὰς αἰχμαλώτους πολίτας, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ κάμῃ τοῦτο ἀσφαλῶς, εἰ μὴ ὑπάγων ὡς πρεσβευτῆς. Λέγει ἔπειτα τὰ ὑπὸ τοῦ Αἰσχίνου καὶ Φιλοκράτους παραχθέντα, συγκρίνων αὐτὰ πρὸς τὰ ἑαυτοῦ.

Συλλογίσασθαι δὴ βούλομαι κ.τ.λ.] Ἐνταῦθα κάμνει ἀνακεφαλαίωσιν τῶν εἰρημένων, καὶ ἐπάγει συλλογιστικῶς, ὅτι εἶναι δίκαιον νὰ καταδικασθῇ, ἐπειδὴ ἐπρέσβευσε τὰ ἐναντία μὲ τοὺς νόμους, μὲ τὰ ψήφισματα, καὶ μὲ τὰ δίκαια. Αὐξῆσι δὲ προσηκόντως τὴν τῶν Φωκέων ἀπώλειαν καὶ τὴν τῆς Θράκης, διεγείρων τοὺς δικαστὰς εἰς ὀργήν· καὶ φέρει παραδείγματα πολλῶν καταδικασθέντων διὰ μικρότερα μάλιστα ἀδικήματα πρὸς τὰ τούτων παραβαλλόμενα· ἐνθα καὶ ἐπιπλήττει τοὺς Ἀθηναίους ὅτι πρότερον μὲν ἐτιμῶρον αὐστηρῶς τοὺς ἀδικούντας τὴν πόλιν, τώρα δὲ ἀμελοῦσι, καὶ δὲν βλέπουσιν εἰ μὴ τὸ λυποῦν αὐτοὺς ἐν τῷ παρόντι.

Ἀγανακτήσει τοίνυν αὐτίκα δὴ μάλα κ.τ.λ.] Σημειωτέον ὅτι ὁ ἡμέτερος ῥητοροδιδάσκαλος Ἀθανάσιος ἐκλαδῶν πρῶτον τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ῥήτορος ὡς ἀντιληπτικὸν κεφάλαιον, μεταμεληθεὶς ἔπειτα θεωρεῖ αὐτὸ ὡς τελικόν, ὅτι δηλαδὴ ὁ Αἰσχίνης θέλει ἀγανακτήσει, ἐὰν μόνος τῶν ἐν τῷ δήμῳ λεγόντων θέλῃ τι-

μωρηθῆ. Ὁ λόγος δὲ ὁ μεταπεισῶν αὐτὸν εἶναι, ὅτι δὲν ἠδύνατο ὁ Αἰσχίνης νὰ εἶπῃ ὅτι εἶναι ἀνεύθυνος ἐπὶ λόγοις, εἰδῶς ὅτι ἅπασαι αἱ ἀρχαὶ εἶναι ὑπεύθυναι, ἐννοεῖ λοιπὸν ἐνταῦθα τὸ λόγων εὐθύνας ὑφέξει, ἀντὶ τοῦ δίκας δώσει, τιμωρηθήσεται· ἀποδίδους ὅμως ἅπαν τὸ ὀφειλόμενον σέβας πρὸς τὸν ἀείμνηστον διδάσκαλόν μου, λέγω ὅτι δὲν νομίζω τὸν λόγον τοῦτον ἀποχρῶντα· ἐν τῇ προκατασκευῇ, ἐνθα ὁ ῥήτωρ ἀπαριθμεῖ τίνων πρέπει ἡ πόλις νὰ λάβῃ λόγον παρὰ πρεσβευτοῦ, ὅπερ ἐστὶ νὰ ὑποβάλλῃ αὐτὸν εἰς εὐθύνας, τάττει πρῶτον τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους ἀπήγγειλεν εἰς τὴν πόλιν, πρῶτον μὲν τοίνυν, ὧν ἀπήγγειλε, καὶ διὰ πολλῶν ἐπιχειρημάτων ἔδειξεν, ὅτι ἀπήγγειλε ψευδῆ δευροδοκημένους, ὑπὸ τοῦ Φιλίππου· ἐνταῦθα δὲ παριστάνεται ὁ Αἰσχίνης ἀγανακτῶν ὅτι ὑπάγεται εἰς εὐθύνας, ὅτι ἀπαιτεῖται νὰ δώσῃ λόγον τῶν ὧν ἤκουσε καὶ εἶπεν, ὡς ἐὰν ἔλεγε, τί δήποτε λόγων εὐθύνας ὑφέξω; ἐξῆν μοι εἰπεῖν ἢ ἤκουσα. Πρὸς ταῦτα ὁ ῥήτωρ ἀπαντᾷ, εἰ μὲν Αἰσχίνης, ἰδιώτης ὢν, ἀπελήρησέ τι καὶ διήμαρτε, μὴ σφόδρα ἀκριβολογήσῃσθε, ἀλλ' ἐάσατε, συγγνώμην ἔχετε· εἰ δὲ κ.τ.λ. Ταῦτα προφανῶς δεικνύουσιν ὅτι ὁ λόγος εἶναι περὶ εὐθύνης, περὶ ἀπολογίας τῶν ὧν ἀπήγγειλεν. Ἐξετάσεως γενομένης μὲ τίνα σκοπὸν ἀπήγγειλε ταῦτα, καὶ τοῦτο εἶναι εὐθύνη λόγων, ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι τὰ ἀπαγγελθέντα ἦσαν λῆρος, ἐάσατε, λέγει, συγγνώμην ἔχετε· εἰ δὲ πρεσβευτῆς ὢν, ἐπὶ χρήμασιν ἐξεπίτηδες ἐξηπάτηκεν ὑμᾶς, μὴ ἀφήτε, μηδ' ἀνάσχῃσθε, ὡς οὐ δεῖ δίκην, ὦν εἶπεν, ὑποσχεῖν κ.τ.λ. τὸ λόγων εὐθύνας ὑφέξει, καὶ τὸ, δίκην, ὧν εἶπεν ὑποσχεῖν, ἂν καὶ λαμβάνονται καὶ ἐπὶ ποινῆς, ἐνταῦθα ὅμως εἶναι ἀντὶ τοῦ, λόγον δοῦναι, εὐθύνας δοῦναι, ὧν εἶπεν, εἰς ἃς ἔπεται ἡ ποινή, ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι, ἐπὶ χρήμασιν ἐξεπίτηδες ἐξηπάτηκεν. Ἡ λύσις δὲ τοῦ ἀντιληπτικοῦ κεφαλαίου τοῦ Αἰσχίνου λαμβάνεται, ὡς δηλον, ἐκ τοῦ προσωπικοῦ ἀξιώματος καὶ ἐκ τῆς αἰτίας.

Ἔστι τοίνυν τις πρόχειρος λόγος πᾶσι τοῖς ἐξαπατᾶν ὑμᾶς βουλομένοις, κ.τ.λ.] Ἀντίθεσις καὶ αὕτη ἐπιλογικὴ, ὅτι εἶναι τινὲς παρὰ τὸν νόμον τὴν πόλιν, καὶ κωλύοντες τὸν Φίλιππον διὰ τῶν κατηγοριῶν καὶ βλασφημιῶν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ νὰ εὐεργετῇ τὴν πόλιν· λύει τὴν μεταστατικὴν ταύτην ἀντίθεσιν ἐκ τῶν πεπραγμένων. Οὐδέποτε, λέγει, θέλει εὐεργετήσῃ ὁ Φίλιππος τὴν πόλιν· ἀπατᾶν κατέτριψε καὶ κατηνάλωσε τὸ ψυχρὸν τοῦτο ὄνομα τῆς εὐποίας, τὸ μέχρις ἀηδίας ἐπαναλαμβανόμενον· πρὸς βεβαίωσιν τούτου ἀναγινώσκονται αἱ ἐπιστολαί, ἐν αἷς ἐπαγγελλόμενος εὐεργεσίας, δὲν ἔκαμεν οὐδεμίαν ποτέ.

Τί δ' ἂν εἶποι τις περὶ Δημοσθένους, ὃς τῶν πρέσβειων κατηγορεῖ,] ἐνταῦθα κάμνει παρέχασιν λαβῶν ἀφορμὴν πρὸς ταύτην ἐκ τῶν λόγων τοῦ Αἰσχίνου. Δημοσθενικῆς μεθόδου εἶναι καὶ τοῦτο. νὰ μὴ εἰσαγγῆ ἐφ' ἑαυτοῦ ἢ ψόγων ἀναίρεσιν, ἢ ἑπαίων ἑαυτοῦ σύστασιν, ἀλλὰ νὰ φαίνεται ἀναγκαζόμενος εἰς τοῦτο· ὡς τοῦ Αἰσχίνου λοιπὸν βλάσφημα εἰπόντος περὶ αὐτοῦ, ἀναγκάζεται νὰ ἀπολογηθῆ, καὶ οὕτως ἔρχεται εἰς τὴν ἀντεξέτασιν ἑαυτοῦ πρὸς τὸν Αἰσχίνην· ἀντεξετάζει δὲ οὐχὶ ὅλον τὸν ἑαυτοῦ βίον πρὸς ὅλον τὸν τοῦ Αἰσχίνου, ὡς ἐν τῷ περὶ στεφάνου, ἀλλὰ τὴν ἀπὸ τῆς πρεσβείας ὑπάρχουσαν περὶ αὐτοῦ καὶ περὶ ἐκείνου ὑπόληψιν.

Ἐγὼ δ' οἶδ', ὅτι πάντες οἱ πρυτάνεις κ. τ. λ.] Ἀναίρει διὰ λόγων καὶ παραδειγμάτων τὰς μέμψεις τοῦ Αἰσχίνου, δεικνύων ὅτι παραβαίνουσι τὸ ἄλλας, καὶ τὰς τραπέζας, καὶ τὰς σπονδάς, οὐχὶ οἱ κατηγοροῦντες τοὺς συγκοινωνήσαντας τούτων διὰ τὰς προδοσίας αὐτῶν, ἀλλ' αὐτοὶ οἱ προδόται, αὐτοὶ οἱ παραβαίνοντες τὰς σπονδάς, οὐ μόνον τὰς ἰδίας, ἀλλὰ καὶ τὰς ὅλης τῆς πατρίδος. Ἀντεξετάζει τὸν Αἰσχίνην καὶ τοὺς ὁμόφρονας αὐτοῦ καὶ πρὸς Σάτυρον τὸν ὑποκριτὴν, διηγούμενος ὁποῖον ἦθος ἔδειξεν οὗτος ἐπὶ τοῦ συμποσίου τοῦ Φιλίππου ὑπὲρ τῶν θυγατέρων Ἀπολλοφάνους τοῦ Πυθναίου (1), καὶ ὁποῖον ὁ Αἰσχίνης συμποσιαζών ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ξερόφρονος, ὅστις ἦτο υἱὸς τοῦ Φαιδίμου (2), ἐνὸς τῶν τριάκοντα τυράννων· ἔχει δὲ ἡ διήγησις πολλὸ τὸ παθητικόν.

Ἀκούω γὰρ αὐτὸν εἶρεῖν, ὡς ἄρα ἐγὼ πάντων, ὧν κατηγορῶ, κοινωνὸς γέγονα, κ. τ. λ.] Ἀφοῦ ἀπέδειξε τὸν Αἰσχίνην προδότην καὶ δωροδόκον, ἔρχεται νὰ ἀπολογηθῆ εἰς τὰς κατηγορίας αὐτοῦ, ὅτι τάχα ὁ Δημοσθένης ἐστάθη κοινωνὸς τῶν ὄσων τώρα κατηγορεῖ, καὶ τὰ ὁποῖα συνήρουν εἰς αὐτὸν, καὶ συνέπραττεν· ἔπειτα ἐξαίφνης μετεβλήθη καὶ κατηγορεῖ. Ἡ τοιαύτη κατηγορία τοῦ Αἰσχίνου φαίνεται τῶντι ἀλογωτάτη· ὅθεν προλαβὼν ὁ ῥήτωρ εἶπεν αὐτὴν σχεδὸν μανίαν· διότι δὲν εἶναι οὐδὲως δίκαια ἀπολογία. Φύσει ὁμοῦ ἀκολουθεῖ εἰς τοὺς μηδὲν δίκαιον ἔχοντας νὰ μηχανῶνται πάντα τρόπον εἰς ἀποφυγὴν. Ἀποκρίνεται δὲ πρῶτον κατὰ ἀντιπαράστασιν, λέγων ὅτι ταῦτα δὲν

(1) Ἀπολλοφάνης ὁ Πυθναῖος ἦτο εἰς τῶν φονευσάντων Ἀλέξανδρον τὸν μεγαλύτερον ἀδελφὸν τοῦ Φιλίππου, ὅστις διεδέχθη τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἀμύνταν τὸν Β'. καὶ ἐβασίλευσε μὲν ἐν ἔτος.

(2) Ὁ Ξενοφῶν δὲν ἀναφέρει Φαίδιμον ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν τριάκοντα τυράννων, ἀλλὰ Φαιδρίαν, ὅστις εἶναι πιθανῶς ὁ ἐνταῦθα λεγόμενος Φαίδιμος.

εἶναι οὔτε δίκαια οὔτε προσήκουσα ἀπολογία, ἀλλὰ, ἐὰν ἦναι ἀληθινὰ, κατηγορία τοῦ ἦθους τοῦ Δημοσθένους, ὡς ἀνθρώπου φαύλου, ὅστις γίνεται κατήγορος ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἐστάθη ὁμόφρων καὶ συγκοινωνός. Αφοῦ παρέστησε τίς ἡ δίκαια καὶ ἀπλή ἀπολογία, ἔρχεται εἰς τὴν ἐνστάσιν, οὐκοῦν ὡς οὐ κεκοινωνήκα τούτοις μηδενός, λοιπὸν μοι δεῖξαι.

Βούλεσθε οὖν ὑμῖν, πάντα τᾶλλα ἀφεί, ἀ παρ' ὑμῖν ἀντίπον κ. τ. λ. ;] Μεγάλῃς πεποιθήσεως εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἀθωότητα εἶναι ἡ ἐρώτησις. Καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀντιδίκους ἀναγκάζει νὰ μαρτυρήσωσιν ὅτι πάντα τὰ ἐναντία ἐπράχθησαν ὑπ' αὐτοῦ καὶ ὑπὸ τούτων, ἢ ἀπόδειξις λαμβάνεται ἐκ τῶν παρειμένων, τουτέστιν ἐκ τῆς σιωπῆς, τὴν ὁποίαν ἔδειξαν ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις, ἐνῶ κατηγορεῖ καὶ ἤλεγχεν αὐτοὺς, ὅτι ἔλαβον χρήματα καὶ ἐπώλησαν πάντα τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως. Παριστάνει δὲ πρότερον ἐν σχήματι ἀνθυποφορᾶς τὸν μὲν Φιλοκράτην ἐδελυρώτατον πάντων καὶ ἀναιδέστατον· τὸν δὲ Αἰσχίνην ἐτοιμώτατον εἰς τὸ λέγειν καὶ λαμπροφώνωτατον· ἑαυτὸν δὲ, ὡς μὲν αὐτοὶ ἔλεγον, ἄτολμον καὶ δειλὸν, ἀληθῶς δὲ εἰπεῖν, αἰδήμονα. Καὶ ὁμοῦ πρὸς τὸν ἄτολμον τοῦτον καὶ δειλὸν, ὅτε κατηγορεῖ καὶ ἤλεγχεν αὐτοὺς περὶ τηλικούτων ἀδικημάτων, οὐδεὶς αὐτῶν ἦν ἀντιώθη, οὐδ' ἦνοιξε στόμα, οὐδ' ἐφάνη ἐν τῷ μέσῳ. Διὰ τί; Διότι εἶχον ἐλέγχουσαν τὴν συνείδησιν, οὐχὶ δι' ἀτολμίαν, ἢ αἰδήμωσιν, ἢ ἀδυναμίαν φωνῆς. Τὸ συνειδέσθαι πεπρακόσιν ἑαυτοῖς τὰ πράγματα, τοῦτο παραιρεῖται τὴν θρασύτητα τὴν τούτων· τοῦτο ἀποστρέφει τὴν γλῶτταν, ἐμφράττει τὸ στόμα, ἀγχει, σιωπᾶν ποιεῖ. Παρατήρησον τὸ ἀσύνδετον σχῆμα καὶ τὴν ἐπέξεργασίαν, πόσον καταλλήλως καὶ ταῦτα λαμβάνονται ἐνταῦθα.

Τὸ τοίνυν τελευταῖον, ἵστε δήπου κ.τ.λ.] Ἐνταῦθα ἐννοεῖται, τὴν τρίτην πρεσβείαν, τὴν ὁποίαν κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπεποιήθη ὑποκριθεὶς τὸν ἄβρωστον· ὕστερον δὲ, ὡς ἠκούσθη, ὅτι ὁ Φίλιππος κατέστρεψε τοὺς Φωκεῖς, ἐπρέσβευσε πρὸς αὐτὸν αὐτοχειροτόνητος. Τότε λοιπὸν ἐναντιουμένου καὶ τοῦ Δημοσθένους, ἠπέλπει αὐτόν. Ἄλλ' αὐταὶ αἱ ἀπειλαί, λέγει ὁ ῥήτωρ, ἀπήτουν λόγους μακροὺς, καὶ πολυπλόκους ἀγῶνας, ἐνῶ ἠδύνατο, ἐὰν εἶχε νὰ εἶπῃ ἀπλᾶ, καὶ δύο ἢ τρεῖς λέξεις, τὰς ὁποίας καὶ ἀνδράποδον χθὲς ἠγορασμένον ἦτο εἰς κατάστασιν, νὰ εἶπῃ· Ἄνδρες Ἄθηναῖοι, τουτί τὸ πρᾶγμα πάνδεινόν ἐστιν· οὐτοσί κατηγορεῖ ταῦτ' ἐμοῦ, ὧν αὐτὸς κοινωνὸς γέγονε, καὶ χρήματ' εἰληφέναι φησὶν ἐμὲ, εἰληφῶς ἢ μετεληφῶς. Διὰ τῆς ἠθοποιίας ταύτης παριστάνει τὸν Αἰσχίνην ὡς ὁμολογοῦντα μὲν τὴν προδοσίαν καὶ δωροδοκίαν,

ἀνακαλύπτοντα δὲ καὶ τὸν Δημοσθένην ὡς συγκοινωνόν. Ἄλλ' οὐδὲν τοιοῦτον εἶπε, κατασιγαζόμενος ὑπὸ τῆς συνειδήσεως· νὰ λοιδορῇ ὁμῶς καὶ νὰ κακολογῇ, δὲν ὑπῆρχεν οὐδὲν τὸ κωλύον.
(Ἔπεται ἡ συνέχεια.)

Ἀποπερατοῦντες διὰ τοῦ IB' τούτου φυλλαδίου τὴν ἄ ἑξαμηνίαν τοῦ Φιλολογικοῦ Συνεδήμου ἀπονέμομεν δημοσίᾳ τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν πρὸς τοὺς φιλομούτους ἡμῶν συνδρομητάς, εὐαρεστηθέντας νὰ μᾶς συνδράμωσιν εἰς τὴν ἔκδοσιν ταύτην, καὶ ζητοῦμεν συγγνώμην ἀνίσως δὲν ἐδυνήθημεν νὰ πραγματοποιήσωμεν ὅλας ἡμῶν τὰς ὑποσχέσεις, διαβεβαιούντες ὅτι ἠγωνίσθημεν πρὸς τοῦτο πάσαις δυνάμεσι, καὶ ὑποσχόμενοι νὰ τελειοποιήσωμεν τὸ σύγγραμμα ἡμῶν κατὰ τὴν ἐπιούσαν ε' ἑξαμηνίαν.

Ἐκφράζομεν πρὸς τούτους προθυμώτατα τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν καὶ πρὸς τοὺς ἀξιότιμους συγγραφεῖς τοῦ Φιλολογικοῦ Συνεδήμου Κ. Κοντογόνην, Μισαήλ Ἀποστολίδην, Στέφανον Α. Κουμανούδην, Ἰωάννην Βενθύλον, Εὐθύφρονα, Νικόλαον Ι. Σαρίπολον, Εὐθύμιον Καστόρχην, Κ. Σ. Πιττάκην, Νεόφυτον Βάμβαν, Ἀλέξιον Πάλλην, Γρηγόριον Παπαδόπουλον, προθυμοποιηθέντας νὰ μᾶς συνδράμωσιν ἀμισθὶ διὰ διατριβῶν ἀξιολόγων, καὶ πρωτοτύπως ἐν τῷ Φιλολογικῷ Συνεδήμῳ δημοσιευθίσαν, αἵτινες εἶναι ἤδη εἰς χεῖρας τοῦ φιλομούσου Κοινοῦ καὶ τῶν φιλομαθῶν διδασκάλων καὶ μαθητῶν. Οἱ δὲ ἐξ αὐτῶν ὠφελοῦμενοι καὶ ὠφελήθησόμενοι θέλουσιν ὀφείλει χάριτας εἰς τοὺς ἀξιότιμους τούτους συγγραφεῖς καὶ τοὺς φιλομούτους συνδρομητάς τοῦ Φιλολογικοῦ Συνεδήμου.

Ἐλπίζομεν, οὐχὶ μόνον ὅτι οἱ αὐτοὶ ἀξιότιμοι συγγραφεῖς θέλουσι μᾶς συνδράμει γενναίως καὶ ἐφεξῆς, κατὰ τὴν ε' ἑξαμηνίαν, ἀλλ' ὅτι καὶ οἱ ΚΚ. Φλιππος Ἰωάννου, Θ. Μανούσης καὶ λοιποὶ πολυμαθεῖς τοῦ ἔθνους ἡμῶν καθηγηταὶ δὲν θέλουσιν ἀπαξιώσει νὰ συνδράμωσιν τὸν Φιλολογικὸν Συνέδημον διὰ διατριβῶν, πρωτοτύπως ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ δημοσιευομένων, ἵνα ἔχωσι τι παρ' ἡμῶν ὠφέλιμον καὶ οἱ ἀπανταχοῦ λόγιοι καὶ φιλομαθεῖς ἄνδρες, καὶ μὴ κατηγορώμεθα πλέον καὶ ἡμεῖς, ὅτι ὑπὸ ποικίλαις ὑπεκφυγαῖς ἀποφεύγομεν νὰ ἀσχοληθῶμεν εἰς τι καινοφελές καὶ σπουδαῖον πλὴν τοῦ διὰ μισθοῦ ἡμῖν ἐπιτεταχθέντου.

Παρακαλοῦμεν δὲ καὶ τοὺς μὴ πληρώσαντας εἰσέτι τὴν συνδρομὴν των νὰ εὐαρεστηθῶσι νὰ μᾶς πληρώσωσιν, ἵνα δυνηθῶμεν καὶ ἡμεῖς νὰ προβαίνωμεν βεβαιώτερον καὶ θαρραλέωτερον.

Ἐξαιτούμενοι δὲ παρὰ τῶν φιλομούτων ἡμῶν συνδρομητῶν νὰ ἐμμενῶσι καὶ ἐπὶ τὴν ε' ἑξαμηνίαν εἰς τὴν συνδρομὴν τοῦ Φιλολογικοῦ Συνεδήμου, ὑποσχόμεθα καὶ ἐλπίζομεν νὰ ἀποκαταστήσωμεν τὸ σύγγραμμα ἡμῶν περιεργότερον καὶ ποικιλώτερον καὶ οὐχ ἥττον ὠφέλιμον εἰς τὸ φιλόμουστον Κοινὸν καὶ τοὺς φιλομαθεῖς νέους.

Καὶ γνωρίζομεν μὲν, ὅτι πολλοὶ τῶν συνδρομητῶν ἡμῶν δὲν ἔχουσι ἀνάγκην τοῦ συγγράμματος ἡμῶν, ἀλλ' ἐλπίζομεν, ὅτι προθύμως συνεισφέρουσι τὴν μικρὰν αὐτὴν συνδρομὴν, ἵνα ὑπάρξῃ καὶ κρατυθῇ καὶ ὠφελῶνται πολλοὶ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως αὐτοῦ, καὶ μάλιστα ἡ φιλομαθὴς νεολαία, οἵτινες ἔχουσι μὲν τὴν ἀνάγκην τοιοῦτου συγγράμματος, δὲν δύναται ὁμῶς μόνον νὰ τὸ διατηρήσωσι.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΕΚΔΗΜΟΣ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΙΒ' ΦΥΛΛΑΔΙΟΥ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

*Ἀνάλοισι τοῦ περι παραπροσβείας λόγου τοῦ Δημοσθένους
ὑπὸ ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΒΑΜΒΑ καθηγητοῦ τῆς Φιλοσοφίας (*)
καὶ Ῥητορικῆς ἐν τῷ τοῦ Ὀθωνος Παρεπιστημίου
(Συνέχεια καὶ τέλος).*

Ὁ τοίνυν ἐστὶ μέγιστον ἀπάντων, καὶ οὐ λόγος, ἀλλ' ἔργον ἦδη κτλ.] Ἀναφέρει καὶ ἄλλην πρᾶξιν τοῦ Αἰσχίνου, ἣτις παριστάνει τοῦτον αὐτοκατάκριτον. Ὁ μὲν Δημοσθένης, ἀφοῦ ἔδωκε λόγον τῆς πρώτης προσβείας, ἤθελε νὰ δώσῃ καὶ τῆς δευτέρας· ὁ δὲ Αἰσχίνης παρουσιασθεὶς εἰς τοὺς δικαστὰς, ἐκώλυε τὸ νὰ προσκαλέσωσιν αὐτὸν, λέγων ὅτι ἦτο περιττὸν, διότι ἔδωκεν ἤδη λόγον, καὶ δὲν ἦτο υπεύθυνος· πρᾶγμα ὑπεργέλοιον, νὰ κωλυῇ τὸν θέλοντα νὰ δώσῃ λόγον τῶν πεπροσβευμένων. Τί ἄλλο λοιπὸν ἐδείκνυε τοῦτο, εἰ μὴ ὅτι συνειδῶς τὰ πεπραγμένα αὐτοῦ, καὶ ἐλέπων ὅτι ἦτο ἀνάγκη, δόντος τοῦ Δημοσθένους λόγον τῆς δευτέρας προσβείας, νὰ δώσῃ καὶ αὐτὸς, ἐζήτει νὰ ὑπεκφύγῃ τοῦτο κωλύων ἐκεῖνον;

Ἀλλὰ μὴν, ἐάν γέ τι ἐξῶ τῆς προσβείας βλασφημῆ περι ἐμοῦ κ.τ.λ.] Συνέχει αὐτὸν ἐντὸς τῆς ἀπολογίας, ἐπιχειρῶν ἐκ τῆς ποιότητος τῶν προσώπων. Ὁ Αἰσχίνης εἶναι ὁ κατηγορούμενος· οἱ λόγοι λοιπὸν αὐτοῦ πρέπει νὰ ἀπευθύνωνται πρὸς τὴν κατηγορίαν. Ὁ ρήτωρ πλάττει καὶ ὑπόθεσιν ἐπιτηδειοτάτην εἰς τὸ νὰ διεγείρῃ τοὺς δικαστὰς, « Ἔτι τοίνυν κάκεινο σκοπεῖτε, ὦ ἄνδρες δικασταί, κ.τ.λ. » Μετὰ τοῦτο πάλιν ἐπιλογίζεται, καὶ ὑποθέτων τὸν Αἰσχίνην καὶ τοὺς συντρόφους αὐτοῦ πάντα τὰ ἐναντία ἀπαγγείλαντας, καὶ τῆς αἰσχρᾶς εἰρήνης αἰτίους γενομένους, ἐπαναφέρει τὰ ὑπὸ τούτων ἀπαγγελθέντα, διὰ νὰ ἀπατήσῃσι τὴν πόλιν, καὶ διεγείρει τοὺς δικαστὰς εἰς τὴν καταψήφισιν.

Ἔτι τοίνυν κάκεινο σκοπεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κ.τ.λ.] ἐνταῦθα ὁ ρήτωρ παριστάνει τὰ αἷτια τὰ κινήσαντα αὐτὸν εἰς τὴν κατηγορίαν, καὶ ἐν σχήματι ῥητορικωτάτης ἀνθυποφορᾶς δεικνύει ὅτι ταῦτα δὲν εἶναι οὔτε φιλοκατηγορία, οὔτε ἔχθρα, οὔτε ἀπέχθεια, οὔτε φόβος, ἀλλὰ τὸ φιλόπατρι, καὶ ἡ πρὸς τοὺς το-

λίτας φιλοτιμία. Παρατήρησον δὲ πῶς ἐκ τοῦ ὑποθεθέντος τούτου φόβου, μὴ ποτε, συμβάντος ἐκ τῶν πεπραγμένων ὑπὸ τούτων δεινοῦ τινος εἰς τὴν πόλιν, συγκαταδικασθῆ καὶ αὐτὸς ὁ μηδὲν ἀδικῶν, αὐξάνει τὴν ποινὴν, τῆς ὁποίας εἶναι ἄξιοι.

Καὶ πότερον κρείττον ἦν μοι παρὰ Φιλίππου λαβεῖν κ.τ.λ.] Ἐνταῦθα θεωρεῖ τὸ ἀπεικὸς τοῦ πράγματος· Δὲν ἦτο βέβαια εἰκὸς νὰ κατηγορῆ αὐτοὺς διὰ τὰ συμπεθέξῃ τῶν εἰς αὐτοὺς δοθέντων, καὶ οὕτω νὰ ἐπισύρῃ καθ' ἑαυτοῦ τὴν ἔχθραν καὶ αὐτῶν καὶ τοῦ Φιλίππου, ἐνῶ ἠδύνατο νὰ λάβῃ πολλὰ παρ' αὐτοῦ τοῦ διδόντος, καὶ νὰ ἔχῃ φίλον καὶ ἐκείνον καὶ τούτους· καὶ τοὺς μὲν αἰχμαλώτους πολίτας νὰ ἐξαγοράζῃ ἐκ τῶν ἰδίων ἀναλίσκων πολλὰ, παρὰ δὲ τούτων νὰ ζητῆ ὀλίγα, καὶ ταῦτα μετ' ἔχθρας.

Ἰς δὴ πού Πυθοκλέα τουτονὶ τὸν Πυθοδώρου κτλ.] Συνειθίζουσι νὰ μεταχειρίζωνται τὴν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν καὶ ἐπὶ ἀπόντων προσώπων, ὡς παρόντων· τὸ δὲ διήγημα τοῦτο ἔχει σχέσιν πρὸς τὰ ἀνωτέρω, καὶ δίδει ἐνταυτῷ ἀφορμὴν δικαίας μέμφεως καὶ συμβουλῆς. Ἐκ τοῦ τρόπου τοῦ Πυθοκλέους συμπεραίνει πόσον δεινὸν εἶναι καὶ αἰσχρὸν ἅμα εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὁ μὲν Φίλιππος νὰ ἦναι τόσοσ προσηκτικὸς εἰς τοὺς ὑπ' αὐτοῦ μεμισθωμένους προδόδας, ὥστε νὰ μανθάνῃ μακρόθεν πῶς φέρονται, καὶ τίνας καθ' ὁδὸν ἀσπάζονται ἢ ἀποστρέφονται, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, τοὺς φίλους τῆς πατρίδος, τοὺς προστατάς τῶν κοινῶν συμφερόντων, τούτους νὰ παραβλέπωσιν ἀγωνιζομένους καὶ παλαιόντας κατὰ τῶν ἀλιτηρίων. Τὰ αἴτια δὲ τούτου εἶναι ἔλεος, φθόνος, ὄργη, χάριτες πρὸς τοὺς δεομένους, καὶ ἄλλα μυρία· τὸ πάντων δὲ ἰσχυρότατον, καὶ τὸ ὁποῖον δὲν δύναται τις νὰ ἐκφύγῃ, καὶ ἂν πάντα τὰ ἄλλα ἐκφύγῃ, εἶναι ὅτι οὐδένα πολίτην θέλουσι τινὲς νὰ ἦναι ἀδιάφορος καὶ ζῆλωτής ὑπὲρ τῆς πόλεως (1).

Καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς τις ἔσται λόγος περὶ ὑμῶν κ.τ.λ.] Ἐπιχειρεῖ ἐκ τοῦ συμφέροντος, πλάττων καὶ διήγησιν προσφυστάτην τῶν ὅσα θέλουσι λέγεσθαι, ἐὰν ἀφῆσωσιν ἀτιμωρήτους τοὺς προδότας.

Φέρε δὴ περὶ τῆς ἐστιάσεως κ.τ.λ.] Ὅτε ἐπέστρεψαν ἀπὸ τῆς πρώτης πρεσβείας, μὴ γνωρίζων ἔτι ὁ Δημοσθένης μηδεμίαν ῥα-

(1) Τὸ ἐλάττωμα τοῦτο ὑπῆρχεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους· ὑπερβαλλόντως ζηλότυποι τῆς ἐλευθερίας ὄντες δὲν ἠγάπων νὰ βλέπωσιν οὐδένα πολίτην ὑπερέχοντα δι' ἀρετὴν, ἢ πλοῦτον, ἢ ἔξοχα προτερήματα, φοβούμενοι μὴ ποτε τυραννοφρονησῇ. Ἐν ἀνάγκῃ ἠσθάνοντο τὴν χρεῖαν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, παρελθούσης δὲ ταύτης, ὑπόπτειον τὴν ὑπεροχὴν.

διουργίαν αὐτῶν, ἐπήνεσεν αὐτοὺς ὡς καλῶς πρεσβεύσαντας, καὶ εἰς τὸ πρυτανεῖον ἐκάλεσε κατὰ τὴν συνήθειαν. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ τοὺς παρὰ Φιλίππου ἐλθόντας πρέσβεις ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ἐξένισε πᾶν λαμπρῶς. Ταῦτα προβάλλων ὁ Αἰσχίνης κατηγορεῖ τὸν Δημοσθένην ὡς δωροδόκον· ἔγραψας, λέγει, ψήφισμα περὶ τῆς ἐν Πρυτανεῖῳ ἐστιάσεως τῶν συμπρέσβειων· λοιπὸν ἦτο κοινῶν τῶν πραγθέντων ἐν τῇ πρεσβείᾳ· καὶ ἂν ἐκείνοι ἐδωροδοκῆθησαν, ἐδωροδοκῆθης καὶ σύ· εἰστίατας τοὺς πρέσβεις τοῦ Φιλίππου, διέταξας τὸν ἐπιστάτην τοῦ θεάτρου νὰ προσφέρῃ εἰς αὐτοὺς θέαν (τόπον νὰ καθίσωσι), ὑπέστρωσας εἰς αὐτοὺς φοινικιάδας, καὶ μὲ ζεύγη ὀικὰ ἐξέπεμψας αὐτοὺς μέχρι τῆς Εὐρίπου καὶ τῆς Χαλκίδος· λοιπὸν, δωροδοκηθεὶς ἔπραξας ταῦτα. Πρὸς τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἀντιθέσεως ἀποδίδει χρῶμα (λόγον δηλαδὴ), λύων αὐτὴν ἀπὸ τοῦ χρόνου, ὅτι τὸ ψήφισμα τῆς ἐστιάσεως ἔγεινε πρὶν ἢ προδοσία φανερωθῆ· πρὸς δὲ τὸ δεύτερον ἀποκρίνεται ἀντιστατικῶς, ὅτι ἐξένισε τοὺς πρέσβεις ὑπὲρ τῆς τιμῆς τῆς πόλεως, διότι ἐβλεπεν αὐτοὺς ἐν Μακεδονίᾳ σεμνυνομένους διὰ τὰ τοιαῦτα ὡς εὐδαίμονας καὶ λαμπροὺς· ἐστοχάσθη λοιπὸν ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἔπρεπε νὰ ὑπερβάλῃ αὐτοὺς εἰς ταῦτα, καὶ νὰ φανῇ γενναϊότερος.

Ἰσως τοίνυν ἀδελφὸς αὐτῷ συνερεῖ κ.τ.λ.] Ἐντεῦθεν ἀρχεται ἡ ἐκβολὴ τῶν συνηγῶρων. Ἐκ τῶν δύο ἀδελφῶν τοῦ Αἰσχίνου ὁ μὲν Φιλοχάρης, ζωγράφος ὢν πρότερον ἀλαβαστροθηκῶν καὶ τυμπάνων, ἀξιώθη νὰ γείνη στρατηγός· ὁ δὲ Ἀφόβητος καὶ Αἰσχίνης ἦσαν ὑπογραμματεῖς, καὶ ὕστερον ἔγειναν πρέσβεις. Δὲν κακίζει τὴν προτέραν κατάστασιν αὐτῶν (τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι οὐ μόνον ἀπρεπὲς καὶ ἄδικον, ἀλλὰ καὶ ἀκρισία· διότι τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ δήμου ἦσαν πένητες καὶ χειροτέχναι)· ἀλλὰ παριστάνει τῆς πόλεως τὸ φιλάγαθον καὶ γενναῖον· διότι ἐτίμησεν αὐτοὺς τοσοῦτον, ἐνῶ ὑπῆρχον ἄλλοι ἀνώτεροι καὶ εἰς τὴν τύχην καὶ εἰς τὴν ἀξίωσιν. Ἐκ τοῦ μεγέθους λοιπὸν τῆς δοθείσης εἰς αὐτοὺς τιμῆς συμπεραίνει πόσον μεγαλύτερου μίσους καὶ τιμωρίας εἶναι ἄξιοι, ἐὰν ἀδικῶσι τὴν πόλιν εἰς αὐτὰ ἐκείνη, μὲ τὰ ὁποῖα ἐτίμηθησαν ὑπ' αὐτῆς. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ εἰσακουσθῶσιν αἱ δεήσεις αὐτῶν κ.τ.λ.

Τίνα γὰρ, Αἰσχίνη, μάρτυρα μείζω παράσχωμαι κ.τ.λ.] Ἐπειδὴ ὁ Αἰσχίνης δὲν ἐδέχθη τὴν κατηγορίαν τοῦ Τιμάρχου, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐκφύγην αὐτὴν, κατηγοροῦσε τὸν ἄνθρωπον ὡς ἡταιρηκότα, καὶ ἐνίκησεν ἄνευ μαρτύρων, καὶ ἠτίμωσεν αὐτὸν, τοῦτο μεταχειρίζεται ὁ ῥήτωρ ὡς μαρτυρίαν τῆς δωροδοκίας, καὶ ἀπό-

δειξιν τοῦ φόβου, ὅτι ἤθελε πάθει μέγα τι κακὸν ἐὰν ἐγίνοντο ἐκ τῆς κατηγορίας φανερά τὰ ἐν τῇ προσβείᾳ πεπραγμένα ὑπ' αὐτοῦ. Ἐπιχειρῶν καὶ ἐκ τοῦ ὁμοίου, ὑποβάλλει αὐτὸν εἰς τὰ αὐτά, καὶ ἀναγκάζει νὰ ἀπολογηθῆ, ἐὰν ἔχη τι, πρὸς τὰ κατηγορημένα. « Ἄ γὰρ ὠρίσω σὺ δίκαια, ὅτε Τιμάρχον ἔκρινες, ταῦτα δήπου ταῦτα καὶ κατὰ σοῦ προσήκει τοῖς ἄλλοις ἰσχύειν κ.τ.λ.»

Ἀλλὰ μὴν καὶ ἐπὶ τοῖς δικασταῖς ἔλεγες, οὐδένα μάρτυρα ἔχων, κ.τ.λ.] Ἐπιχείρημα ἐκ τοῦ ὁμοίου καὶ τοῦτο. Οὐδένα μάρτυρα ἔχων ὁ Αἰσχίνης περὶ τῆς ἐταιρήσεως τοῦ Τιμάρχου, προέφερε τοὺς περὶ τῆς φήμης στίχους τοῦ Ἡσιόδου. Οὕτω τρέπει κατ' αὐτοῦ καὶ τὰ ἱαμβεῖα, ληφθέντα ἐκ τοῦ μηκέτι σωζομένου ποιήματος τοῦ Εὐριπίδου, ὁ Φοίνιξ. Παρατήρησον καὶ ἐνταῦθα τὴν δεινότητα τοῦ ῥήτορος, πῶς ὠφελεῖται πανταχόθεν εἰς τὸν ἀγῶνα· τοῦτο μὲν τὸ δράμα τοῦ Εὐριπίδου δὲν ὑπεκρίθη ποτέ οὔτε ὁ Θεόδωρος οὔτε ὁ Ἀριστοδῆμος, μεθ' ὧν συνυπεκρίνετο τριταγωνιστῆς ὢν· τὴν δὲ Ἀντιγόνην τοῦ Σοφοκλέους πολλὰκις ὑπεκρίθησαν, καὶ αὐτὸς παριστάνων τὸ πρόσωπον τοῦ Κρέοντος, διότι οἱ τριταγωνισταὶ ὑπεκρίνοντο ἐν ταῖς τραγωδίαις τὰ πρόσωπα τῶν βασιλέων, ἤξευρε κάλλιστα τὰ ἱαμβεῖα ἐκεῖνα, ὅπου θαυμασίως ἐξικονίζεται ὁ φιλόπολις ἄρχων καὶ πολίτης, τὰ ὅποια παρόντα ἐν τῇ μνήμῃ αὐτοῦ, ἔπρεπε νὰ ἦναι κέντρον μὲν πρὸς τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος, ἀποτροπὴ δὲ ἀπὸ παντὸς ἀδικήματος· αὐτὸς ὅμως ἔπραξε τὰ ἐναντία. Λημβάνει λοιπὸν καὶ ἐκ τούτων ὁ ῥήτωρ καλλίστην ἀφορμὴν δριμυτάτης καταφροῦρας.

Φέρε δὴ καὶ περὶ τοῦ Σόλωνος, ὃν εἶπε λόγον σκέψασθε κ.τ.λ.] Καὶ ἄλλην λαβὴν κατὰ τοῦ Αἰσχίνου ἀρπάζει παρ' αὐτοῦ· Πρῶτος καιροῦ εἶχον στήσει τὸν Σόλωνα ἐν Σαλαμῖνι ἔχοντα τὴν χεῖρα εἴσω τοῦ ἐνδύματος πρὸς παράδειγμα τῆς σεμνότητος τῶν δημηγορούντων. Τὸ σχῆμα τοῦτο ἀνέφερεν ὁ Αἰσχίνης πρὸς τοὺς δικαστὰς ἐπιπλήττων καὶ ὀνειδίζων τὴν ἐν τῷ λέγειν προήκειαν τοῦ Τιμάρχου. Ἐκ τούτου δὲ λαβὴν ἀφορμὴν ὁ Δημοσθένης λέγει, ὅτι ἔπρεπε νὰ μιμηθῆ τὴν ψυχὴν τοῦ Σόλωνος, τὴν ἀρετὴν. καὶ συγκρίνει τὸ περὶ Σαλαμῖνος ποίημα (1) ἐκεῖνου πρὸς τὰ ὑπὸ

(1) Ὁ Σόλων ἠγάπα τὴν ποιητικὴν· μέγα μέρος τῶν περὶ πολιτείας περιέλαβεν ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ. Κατὰ τὸν Λαέρτιον ὑπὲρ τὰς τέσσαρας χιλιάδας στίχων ἐποίησε. Περὶ δὲ τῆς Σαλαμῖνος, οἱ Ἀθηναῖοι πολλὰ παθόντες δι' αὐτὴν, ἀπηγόρευσαν διὰ νόμου νὰ μὴ προβάλῃ τις τοῦ λοιποῦ περὶ ἀνακτίσεως αὐτῆς. Ὁ δὲ Σόλων μὴ ὑποφέρων τὴν κατασχόντην ταύτην τῆς πόλεως, καὶ βλέπων τοὺς νέους ἐπαθυμοῦντας τὸν ὑπὲρ αὐτῆς πό-

τοῦ Αἰσχίνουπραχθέντα περὶ τῆς Ἀμφιπόλεως, κάμνων καὶ ταύτην τὴν δριμύειαν ἀποστροφὴν πρὸς αὐτὸν, « Οὐ λέγειν εἴσω τὴν χεῖρα ἔχοντα, Αἰσχίνη, δεῖ, οὐ, ἀλλὰ προσβέειν εἴσω τὴν χεῖρα ἔχοντα »

Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων κ.τ.λ.] Εἰς θεῖαν εὐνοίαν πρὸς τὴν πόλιν ἀναφέρει τὴν κατὰ Τιμάρχου κατηγορίαν τοῦ Αἰσχίνου, διὰ νὰ μὴ ἀξιωθῆ μήτε ἔλεου μήτε συγγνώμης διὰ τὰς ἀδικίας αὐτοῦ. Τὴν τιμωρίαν αὐτοῦ θεωρεῖ καὶ ὡς ἀσφάλειαν εἰς τὴν πόλιν, καὶ παράδειγμα εἰς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ὠφελιμώτατον πρὸς θεραπείαν τοῦ διαδοθέντος νοσήματος τῆς δωροδοκίας καὶ προδοσίας. Ἀναφέρει καὶ τὸ ἐκδοθέν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ψήφισμα κατὰ τῶν προδοτῶν τῆς Ὀλύμπου (1), καὶ τελευταῖον παροξύνει αὐτοὺς καὶ διὰ τοῦ παραδείγματος τῶν προγόνων, οἵτινες ἐστηλίτευσαν Ἄρθμιόν τινα Ζελεΐτην (2) ὡς ἐχθρὸν καὶ πολέμιον τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων, αὐτὸν καὶ ἅπαν τὸ γένος αὐτοῦ, διότι ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπεσταλμένος παρὰ τοῦ Ἀρταξέρξου τοῦ Μνήμωνος, διὰ νὰ διαφθεῖρῃ τοὺς Ἕλληνας διὰ χρημάτων· ὅθεν συμπεραίνων ἀπὸ τοῦ ἐλάσσονος τὸ μείζον, λέγει ὅτι οἱ μὲν πρόγονοι ἐφρόντιζον πῶς μὴδ' ἄλλος τις τῶν ἀνθρώπων νὰ μὴ κάμῃ κακὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα, σεις δὲ ὑπὲρ τῆς πόλεως αὐτῆς δὲν προβλέπετε πῶς νὰ μὴ ἀδικήσῃ αὐτὴν μηδεὶς τῶν πολιτῶν. Αὖξει δὲ τὴν στηλίτευσιν καὶ ἐκ τοῦ τόπου καὶ ἐκ τῆς θέσεως, ὅτι ἐστησαν αὐτὴν ἐν τῇ ἀκροπόλει, ἐν δεξιοῖς τῆς χαλκίνης μεγάλης Ἀθηνᾶς, ἣν ἡ πόλις ἀνέθηκεν ἀριστεῖον τοῦ κατὰ τῶν βαρβάρων πολέμου ἐκ τῶν δοθέντων πρὸς τοῦτο χρημάτων παρὰ τῶν Ἑλλήνων.

Νομίζω τοίνυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐ καθ' ἐν τι μόνον

λεμον, ὑπεκρίθη παραφροσύνην, καὶ ἀπήγγειλεν ἐν τῇ ἀγορᾷ τοὺς στίχους τούτους, ἐξ ὧν οἱ Ἀθηναῖοι ἐξαφθέντες ἤρπασαν τὰ ὄπλα, καὶ ἐκυρίευσαν τὴν Σαλαμῖνα.

(1) Τοσοῦτον ἐλυπήθησαν οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τὴν πτώσιν τῆς Ὀλύμπου, ὥστε καὶ ψήφισμα ἐξέδωκαν κατὰ τῶν προδοτῶν αὐτῆς. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ νικηταὶ πρὸ τῶν Ἀθηναίων ἔδειξαν μεγάλην ἀπέχθειαν καὶ μῖσος πρὸς τὸν Εὐθυκράτην καὶ Λασθένην· καὶ οἱ στρατιῶται κατ' ἀρχὰς μὲν ὀνειδίζον, ὕστερον δὲ ἰδόντες τὸν Φίλιππον ὅτι παρέβλεπε ταῦτα, σχεδὸν κατέκοψαν αὐτοὺς ἐνώπιον καὶ αὐτοῦ τοῦ Φιλίππου.

(2) Ἀρταξέρξης ὁ Μνήμων μὴ δυνάμενος νὰ ὑποτάξῃ τὴν Αἴγυπτον ἀποστατήσασαν, διότι ἐδοθηεῖτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ἀπέστειλεν εἰς τὴν Πελοπόννησον τὸν Ἄρθμιον τοῦτον μετ' ἰσχυρὰ πολλὰ διὰ νὰ διεγείρῃ πόλεμον κατὰ τῶν Ἀθηναίων. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ὁμως ἀπέβαλον αὐτὸν, καὶ τὰς προσφορὰς τοῦ βαρβάρου.

τοὺς προγόνους μιμουμένους κ.τ.λ.] Διεγείρων εἰς τιμωρίαν τῶν προδοτῶν, ἀναφέρει καὶ ἄλλα παραδείγματα ἀρχαῖα καὶ νεώτερα, πρῶτον Καλλίαν (1) τὸν Ἰππονίκου, τὸν ὁποῖον ὑποπεύσαντες ὅτι ἐδωροδοκίη ἐν τῇ πρεσβείᾳ τῇ πρὸς τὸν Ἄρταξέρξην τὸν Μακρόχειρα, ὀλίγον ἔλειψε νὰ θανατώσῃσι, κατεδίπασαν δὲ εἰς ζῆμιαν πεντήκοντα ταλάντων· ἔπειτα τὸν Ἐπικράτην, ἕνα τῶν εἰς θάνατον καταδικασθέντων πρέσβειων, ἄνδρα δημοτικόν, καὶ πολέμιον τῶν τριάκοντα τυράννων. Ἐνταῦθα παραβάλλει τὰ ἐγκλήματα τῶν καταδικασθέντων πρὸς τὰ τοῦ Αἰσχίνου καὶ τῶν συντρόφων, δεικνύων ὅτι ἦσαν τὰ αὐτὰ τοῖς τούτων, εἰς τινὰ δὲ οὗτοι καὶ ὑπερέβησαν ἐκείνους· ἔπειτα Θρασύβουλον, τὸν υἱὸν τοῦ τυραννοκτόνου ἐκείνου Θρασυβούλου, καταδικασθέντα εἰς ζῆμιαν δέκα ταλάντων· ἔπειτα τὸν στρατηγὸν Πρόξενον (κατὰ τὸν Οὐλιπιανόν) τὸν καταγόμενον ἀπὸ Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογέιτονος, τῶν ἐλευθερωσάτων τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς τυραννίδος τῶν Πεισιστρατιδῶν.

Οὐκ ἀναμνησθήσεσθε ὧν οὗτος κατηγορῶν ἔλεγε Τιμαρχοῦ; κ.τ.λ.] Τρέπει καὶ ἐνταῦθα τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους αὐτὸς ἔλεγε πρὸς τοὺς δικαστὰς κατηγορῶν τὸν Τιμαρχόν, καὶ ἐπιχειρῶν ἐκ τοῦ ἐλάσσονος λέγει, «Βί γὰρ παρὰ τῶν εἰς ἑαυτοὺς ἔξαμαρτανόντων τηλικαύτην ἤξιωσε δίκην Αἰσχίνης λαβεῖν, παρὰ τῶν εἰς τὰ τῆς πόλεως τηλικαύθ' ἡμαρτηρότων, ὧν εἷς οὗτος ὧν ἐξελέγγεται, πηλίκην ὑμᾶς προσήκει λαβεῖν τοὺς ὁμομοχότας καὶ δικάζοντας κ.τ.λ.»

Οἱ νέοι γὰρ ὑμῖν δι' ἐκείνων ἄγονται βελτίους] Τὴν ἀνθυποφορὰν ταύτην λύει συμπεραίνων ἐκ τοῦ ὁμοίου συμπερόντος, «Οὐκοῦν καὶ διὰ τοῦτόν γε οἱ πολιτευόμενοι. κ.τ.λ.»

Ἴνα τοίνυν εἰδῆθ' ὅτι καὶ τοῦτον ἀπώλεσε τὸν Τιμαρχόν, κ.τ.λ.] Ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἀνθυποφορᾶς λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ ἐξετάσῃ τὴν βούλησιν τοῦ Αἰσχίνου, καὶ νὰ δείξῃ ὅτι δὲν κατηγοροῦσε τὸν Τιμαρχόν φροντίζων ὑπὲρ τῆς σωφροσύνης τῶν νέων, ἀλλ' ἐκδικούμενος χάριν τοῦ Φιλίππου τὸν Τιμαρχόν, διότι βουλευτῆς ὧν ἔγραψε ψήφισμα νὰ καταδικάζηται εἰς θάνατον ὁστις φωραθῆ, ὅτι ὑπάγει εἰς τὸν Φίλιππον ὅπλα ἢ σκευὴ τριηραρχικὰ κατασκευάζει δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ χρόνου· «Πόσον γὰρ ἐδημηγόρει χρόνον ὁ Τιμαρχος; Πολύν· Οὐκοῦν κ.τ.λ.»

(1) Ἄρταξέρξης ὁ Μακρόχειρ, βεβαρημένος ἐκ τοῦ μήκους τοῦ πολέμου, εἰς τὸν ὁποῖον ἔπαθε μεγάλας συμφορὰς, ἀπεφάσισε νὰ ζητήσῃ εἰρήνην· καὶ ἀπέστειλαν οἱ Ἄθηναῖοι πληρεξούσιον διὰ τὰς συνθήκας τὸν Καλλίαν. Μία δὲ τῶν συνθηκῶν ἦτο καὶ αὕτη, πλοῖον πολεμικὸν τοῦ βασιλέως νὰ μὴ πλέῃ ἀπὸ τοῦ Εὐζείνου Πόντου μέχρι τῶν παραλίων τῆς Παμφυλίας.

Τί γὰρ δήποτε, Εὐβουλε, κ.τ.λ.] Ἄφοῦ εἶπεν εἰς πόσῃν αἰσχύνῃ καὶ ἀτιμίᾳ ἔφερε τὴν πόλιν ἢ τούτων πονηρία καὶ ψευδολογία, ὥστε οἱ Ἄθηναῖοι ἀναξίως ἑαυτῶν νὰ περιέρχωνται ἐρωτῶντες, Τί κάμνουσιν οἱ Ἀρχάδες; Τί ἐψήφισαν οἱ Ἀμφικτύονες; Ποῦ ὑπάγει ὁ Φίλιππος; Ζῆ ἢ ἀπέθανε; λαμβάνει ἀφορμὴν ἐκ τῆς λέξεως τέθνηκεν νὰ μεταχειρισθῆ αὐτὴν κατὰ μεταφορὰν προσφυσάτην, λέγων, «Ἐγὼ δὲ οὐ δέδοικα εἰ Φίλιππος ζῆ, ἀλλ' εἰ τῆς πόλεως τέθνηκε τὸ τοὺς ἀδικούντας μισεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι· οὐδὲ φοβεῖ με Φίλιππος, ἀν τὰ παρ' ὑμῖν ὑγιαίνει.» Ἐπειτα κάμνει ἀποστροφὴν πρὸς τὸν Εὐβούλον, ἄνδρα ἰσχύοντα εἰς τὰ πολιτικά, καὶ προσατεύοντα τὸν Αἰσχίνην, μεμφόμενος τὴν συνηγορίαν αὐτοῦ, καὶ καθιστῶν αὐτὴν ὑποπτον, ὡς ἐναντίαν μὲ τὴν προτέραν αὐτοῦ διαγωγὴν καὶ πολιτείαν, καὶ κάμνει γενικὴν καταφορὰν τῶν πολιτικῶν ἀρχόντων τῶν διαφθειρομένων ὑπὸ τῶν πολεμίων τῆς πατρίδος· μετὰ ταῦτα ἐπανέρχεται πάλιν εἰς τὸν Αἰσχίνην, ἀνακεφαλαίων τὰ ὑπ' αὐτοῦ πεπραγμένα, καὶ παρεμβάλλων καὶ ἄλλα τινὰ χρήσιμα εἰς ἐκβολὴν ἐλέου.

Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν, ἐπὶ κεφαλαίων ἐπανελθεῖν κ.τ.λ.] Ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ ἀνακεφαλαίωσις τῶν ἐκ τῆς δωροδοκίας γενομένων κακῶν εἰς τὴν πόλιν.

Ἔστιν ὄντιν' ἂν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἄθηναῖοι, τῶν πρέσβειων κ.τ.λ.] Μετὰ τὴν ἀνακεφαλαίωσιν ἀποθθεῖ πάλιν πάντα λόγον αὐτοῦ ἔξω τῆς κατηγορίας γινόμενον· προασφαλίζει δὲ τοὺς δικαστὰς καὶ ἀπὸ τῆς εὐφωνίας αὐτοῦ καὶ ῥητορικῆς δεινότητος· καὶ τελευταῖον δεικνύει τὴν τιμωρίαν αὐτοῦ συμπεφύρασαν εἰς τὴν πόλιν.

(*) Σημ. Ἄντι Καθηγητοῦ τῆς Φιλολογίας γρ. καὶ ἐν τοῖς προλαβοῦσι Φιλοσοφίας.